

TSAcat

Pla de suport al tercer
sector ambiental
de Catalunya
2011- 2014

Generalitat de Catalunya
**Departament de Territori
i Sostenibilitat**

TSAcat

Pla de suport al tercer
sector ambiental
de Catalunya
2011- 2014

Generalitat de Catalunya
**Departament de Territori
i Sostenibilitat**

Pla de suport al tercer sector ambiental de Catalunya 2011-2014

© Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
<http://www.gencat.cat/territori>

Primera edició: juliol de 2011
Segona edició: setembre de 2011

Impressió: Barcino Solucions Gràfiques, SL

DL: B-28042-2011

Aquesta publicació ha estat feta amb paper reciclat de 300 g per a les cobertes
i de 100 g per a l'interior

SUMARI

Preàmbul

1. El tercer sector ambiental de Catalunya: passat, present i futur	7
2. Antecedents, objectius i abast del Pla	13
3. El procés d'elaboració del Pla	15
4. Estructura del Pla. Reptes i àmbits	17
5. Línies d'actuació, mesures i accions	19
Àmbit 1. Persones	23
Àmbit 2. Entitats	27
Àmbit 3. Societat	35
Àmbit 4. Medi	41
Línies d'actuació transversals a tots els àmbits	43
6. Seguiment i avaluació	47

Annex

Fases del procés de participació per a l'elaboració del Pla de suport al tercer ambiental	49
Les dades de participació	55
Entitats participants en el procés	56

Preàmbul

D'uns anys ençà, es parla molt de desenvolupament sostenible i del procés multisectorial de participació social que cal articular per avançar-hi. I això està molt bé. El que sovint resulta preocupant, però, és que hi ha qui es refereix al desenvolupament sostenible com si el procés de transició de la nostra societat cap aquest fos responsabilitat exclusiva —o gairebé exclusiva— dels responsables de l'Administració ambiental.

I això no és ben bé així. El trànsit de les nostres societats cap a la sostenibilitat no és cap aventura utòpica de resultat incert, com sostenen encara *sotto voce* els partidaris d'una concepció del progrés i del benestar ambientalment insostenible; és un repte de futur que ens concerneix a tots i que tots hem d'afrontar des del nostre àmbit de responsabilitat específic.

Les entitats del tercer sector ambiental han estat capdavanteres a l'hora de transmetre a la societat els valors del pensament sostenibilista i plantejar la importància de les qüestions ambientals davant de l'Administració pública. I ho han estat fins al punt d'erigir-se en portanveus de les inquietuds socials en aquest camp i de reivindicar la condició d'interlocutores de l'Administració, condició que els ha estat finalment reconeguda i que la ciutadania accepta i valora ben positivament a hores d'ara.

Actualment, les administracions i el tercer sector dels països més desenvolupats treballen conjuntament per definir nous rols en la governabilitat. La preeminència tradicional de l'Administració, com a garant d'una bona i eficient gestió, perd pes en favor de la coresponsabilitat i la cooperació, que adquireixen molta més importància en la planificació i l'execució de les polítiques públiques.

Tanmateix, encetar aquest nou model de govern no és gens senzill. Cal un canvi cultural profund tant de la pròpia Administració, en el sentit de deixar participar activament les entitats en la planificació i la gestió, com de les entitats, les quals han d'afrontar aquesta coresponsabilitat amb molt de rigor i una actitud de servei i col·laboració.

Per teixir aquest nou marc de col·laboració és imprescindible enfortir i donar cohesió al tercer sector ambiental. Un sector ambiental més consistent tindrà més representativitat social, i això es traduirà en una incidència més gran en l'administració dels afers públics.

Cal que l'Administració, el propi sector, els agents socioeconòmics i la resta d'actors socials impulsin actuacions encaminades a capacitar professionalment els tècnics i directius de les entitats, a facilitar la creació de xarxes d'interacció, a impulsar projectes innovadors i a fer més visible el paper del tercer sector ambiental i conferir-li el reconeixement social que es mereix.

Crec que el *Pla de suport al tercer sector ambiental de Catalunya*, en l'elaboració del qual han treballat tècnics de la Direcció General de Polítiques Ambientals i representants de les entitats i altres actors socials al llarg d'uns quants mesos, és una eina útil per a l'assoliment dels objectius que acabo d'indicar; i és també una manifestació inequívoca de la voluntat de l'actual govern de Catalunya d'enfortir la capacitat operativa de les entitats que conformen el tercer sector ambiental, sense la contribució de les quals les polítiques ambientals, per encertades tècnicament que fossin i per recursos que hi volguéssim destinar, difícilment arribarien a obtenir els resultats que n'esperem.

Lluís Recoder Miralles

Conseller de Territori i Sostenibilitat

1. El tercer sector ambiental de Catalunya: passat, present i futur

1.1 Una mica d'història¹

La tendència a organitzar-se al voltant d'interessos compartits ha estat, des de sempre, un tret característic dels catalans. La voluntat de participació ciutadana i el compromís amb la col·lectivitat, especialment, mitjançant el treball associatiu, han contribuït a la supervivència de Catalunya com a nació, malgrat l'absència, en el passat recent, d'un marc polític democràtic i d'institucions de govern pròpies.

El segle XIX és una de les èpoques amb major mobilització ciutadana, amb l'aparició dels primers ateneus i societats excursionistes. Un fet il·lustratiu és que ja l'any 1850, quan Barcelona tenia una població de 200.000 habitants, els Cors de Clavé comptaven amb 40.000 obrers – cantaires.

Des de llavors, amb alts i baixos relacionats amb els diferents contextos polítics, el nombre i la incidència de les associacions catalanes no ha parat de créixer. Tant les associacions de veïns, que van tenir una gran protagonisme en la transició democràtica, com les entitats de caràcter assistencial, els esplais o les associacions excursionistes, entre d'altres, són un exemple de la vitalitat de la societat catalana i de la voluntat d'implicació dels seus ciutadans.

A Catalunya l'interès pel medi ve de lluny, i ja en trobem testimonis a final del segle XVIII: *“Fomentar les excursions per la nostra terra per fer que sigui coneguda i estimada, i també publicar els treballs resultants d'aquestes excursions, crear una biblioteca, un museu i arxius”*. Aquest és el primer objectiu social de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques, creada l'any 1876 i convertida posteriorment en el Centre Excursionista de Catalunya

Les primeres societats excursionistes ja desenvolupen una tasca important d'aproximació a l'entorn, i l'escoltisme, molt lligat a l'excursionisme, significa un accés a la natura.

Paral·lelament a això, també a finals del segle XIX i principis del XX, apareixen les societats científiques formades per professionals de la ciència i relacionades amb l'àmbit acadèmic. L'any 1899 es funda la Institució Catalana d'Història Natural (ICHN), que el 1915 es constitueix en filial de l'Institut d'Estudis Catalans, amb l'objectiu de promoure l'estudi i la divulgació dels coneixements referents als éssers i als sistemes naturals.

Impulsat pel moviment social del maig del 68, neix als anys setanta el moviment ecologista: surten a la llum pública els perills de l'energia nuclear i els primers símptomes de degradació ambiental. Els primers grups ecologistes neixen a final d'aquesta dècada als Estats Units i s'estenen per tot el món.

Al nostre país, la posada en funcionament de la central tèrmica de Cercs, la central nuclear de Vandellòs i la inauguració de l'abocador del Garraf encenen la guspira de l'ecologisme català, també a la primera meitat de la dècada dels setanta.

L'any 1976 és prolífic quant a esdeveniments relacionats amb la defensa de l'entorn i la protecció d'espais naturals.

D'una banda, s'organitza el Congrés de Cultura Catalana, que esdevé un pas fonamental en el procés de presa de consciència de la problemàtica ambiental i l'inici del procés d'institucionalització i politització progressiva dels valors de l'ecologisme. En el marc del Congrés, la Campanya de Salvaguarda del Patrimoni Natural actua

¹ Referències bibliogràfiques:

PRAT, ENRIC (coord.) (2004) *Els moviments socials a la Catalunya contemporània*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona. *Revista Medi Ambient Tecnologia i Cultura. El futur dels espais naturals* [Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Medi Ambient i Habitatge] núm. 27 (novembre 2000) .

com un element aglutinador dels diferents grups que han anat apareixent arreu del país, en resposta a les fortes transformacions i als grans impactes al medi natural. Aquest ampli moviment serà, en gran mesura, responsable de la protecció definitiva d'alguns espais naturals, com és el cas de la zona volcànica de la Garrotxa, els aiguamolls de l'Empordà, i el delta de l'Ebre. També en el marc de la Campanya, es constitueix la Lliga per la Defensa del Patrimoni Natural, DEPANA.

D'altra banda, la Institució Catalana d'Història Natural publica *Natura ús o abús? Llibre Blanc de la Gestió de la Natura als Països Catalans* (Ramon Folch, 1976). Amb aquesta obra col·lectiva la comunitat científica alerta sobre la imperiosa necessitat d'una gestió racional dels recursos naturals.

A partir d'aquests processos sorgeixen arreu del país moviments de caràcter ecologista, conservacionista i proteccionista i d'educació ambiental.

Amb l'arribada de les institucions democràtiques l'any 1978, s'inicia un procés de normalització política i social, també pel que fa la protecció del medi. Els partits polítics recullen en part les propostes d'aquests moviments i les institucions públiques adopten polítiques encaminades, primer, a corregir els problemes ambientals i, posteriorment, a prevenir-los. L'any 1987, l'Informe Bründtland utilitza per primera vegada el terme desenvolupament sostenible, que s'acaba consolidant com a base de desenvolupament del model ambiental comunitari.

A hores d'ara, el moviment ecologista ha aconseguit que les administracions públiques incorporin força de les seves reivindicacions —principalment les que no comporten canvis substancials en el sistema productiu— i continua promovent aquelles que demanen canvis estructurals més profunds.

1.2 El context actual

Un dels trets definidors de les societats madures és la seva capacitat de participació i d'organització, i aquesta capacitat depèn de si tenen o no unes organitzacions potents, estructurades i amb un suport social suficient.

La participació de la societat en les decisions que afecten el desenvolupament del país o el dels municipis és cada cop més important. Es tracta, però, d'un aspecte encara molt poc desenvolupat, ja que sovint la resposta ciutadana és inferior a la que seria desitjable. Potenciar les entitats perquè puguin participar i esdevenir, veritablement, la veu dels ciutadans és una de les maneres de promoure i estimular aquesta resposta.

Tradicionalment, les entitats del tercer sector han estat vinculades al món social i cultural del país. Però, d'uns anys ençà, els valors de la cultura de la sostenibilitat han anat impregnant la societat catalana i, en aquests moments, aquesta considera la protecció i la conservació de l'entorn com un valor social important.

Per aquesta raó, entitats del tercer sector social han incorporat la protecció i l'educació ambiental a la seva activitat, confluint, així, amb la dilatada feina de les organitzacions i entitats històriques d'inspiració científica, naturalista, conservacionista, ecologista i ambientalista.

El tercer sector

El Llibre Blanc del tercer sector civicosocial (2002) defineix el tercer sector com aquell que està format per organitzacions de titularitat privada sense ànim de lucre amb personalitat jurídica i inscrites en un registre públic. En no tenir afany de lucre reinverteixen els seus beneficis en la pròpia activitat. Aquestes organitzacions adopten, principalment, la forma jurídica d'associacions i fundacions.

El terme "tercer sector" sorgeix per definir les entitats no governamentals i no lucratives, en contraposició al "primer sector" o sector públic (governamental i no lucratiu), i al "segon sector" o sector de l'empresa privada (no governamental i lucratiu).

Les finalitats de les entitats del tercer sector estan vinculades a la millora de l'entorn social i, per assolir-la, les entitats treballen àmbits d'actuació molt variats, com, per exemple, medi ambient, cultura, lleure i joventut, activitats socials, lluita contra la pobresa i l'exclusió, cooperació internacional, etc.

Actualment, a Catalunya, el nombre d'associacions i fundacions de caràcter no lucratiu està al voltant de les quaranta-cinc mil.

El tercer sector social

El tercer sector està més desenvolupat i més estructurat en alguns àmbits, com és el cas del social o el de la cooperació internacional.

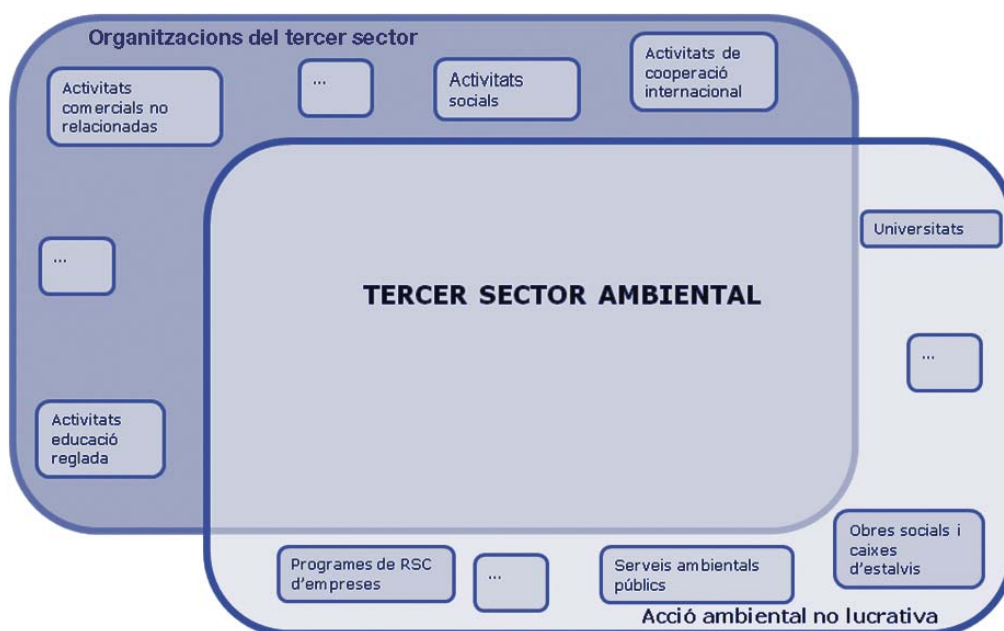
En el cas de l'àmbit social, la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya² defineix el tercer sector social com el conjunt d'entitats privades sense afany de lucre, mutualistes o prestadores de serveis, que treballen per la inclusió i la cohesió social, amb especial atenció als col·lectius més vulnerables de la societat.

En els darrers anys, el tercer sector social català ha evolucionat cap al creixement i la consolidació. Segons L'Anuari 2009 del tercer sector social, existeixen més de 7500 organitzacions identificades, el volum econòmic de les quals representa aproximadament un 2,8 % del PIB català. L'Anuari 2011 reflecteix que, efectivament, el tercer sector social ha viscut dues dècades de creixement, però que amb la crisi, que planteja noves necessitats, s'ha aturat.

El tercer sector ambiental

Formen el tercer sector ambiental les entitats sense ànim de lucre la missió de les quals està vinculada a la protecció i millora ambiental i a la sostenibilitat.

Hi ha altres actors socials que, sense pertànyer al tercer sector ambiental, també fan acció ambiental no lucratiu: és el cas de les empreses, a través dels programes de responsabilitat social; les universitats, a través dels seus plans de sostenibilitat; les administracions, mitjançant els serveis ambientals que ofereixen; i les entitats financeres, a través de la seva obra social.

*Mapa identitari del tercer sector ambiental
Font: Observatori del Tercer Sector Ambiental*

² www.tercersector.cat

Actualment, Catalunya compta amb unes quatre-centes entitats ambientals que treballen activament al territori per protegir i millorar l'entorn. És un sector ric, divers, format principalment per entitats petites i disperses pel territori.

A dia d'avui, al Registre d'Entitats de Medi Ambient i Sostenibilitat³ hi ha inscrites 123 entitats.

L'estudi de Diagnosi del tercer sector ambiental de Catalunya⁴, realitzat pel Departament de Medi Ambient i Habitatge l'any 2010, mostra l'existència d'un ampli i divers teixit associatiu compromès amb la protecció i la conservació del medi ambient.

Per a la realització de la diagnosi es van contactar 232 entitats ambientals d'arreu del país. En la figura següent, es mostra la distribució d'aquestes entitats; és destacable que un 65 % de les entitats s'ubiquen a la província de Barcelona.

Distribució territorial de les 232 entitats de la Diagnosi
 Font: Diagnosi del tercer sector ambiental de Catalunya (2010)

El sector està format per una gran diversitat associativa, on conflueixen entitats de base associativa; fundacions que sorgeixen arran d'interessos populars o institucionals; plataformes –enteses com aquells moviments fruit d'algun conflicte o problemàtica puntual que mobilitzen una gran part de la població–, organismes de segon nivell que uneixen esforços amb elements comuns, ja sigui el voluntariat, la custòdia o una manera de d'actuar concreta.

Majoritàriament, però, les entitats tenen la naturalesa jurídica d'associacions (68%).

A més, es tracta d'un sector jove: un 62% de les entitats tenen menys de 20 anys d'existència.

La raó de ser de les entitats ambientals està vinculada al benefici social derivat de la protecció i millora del medi ambient. Són entitats que, en tant que formen part del tercer sector, estan compromeses amb la transformació social; i, en tant que fan acció ambiental, promouen la millora de l'entorn. La majoria d'aquestes entitats (63%) compten amb persones voluntàries per dur a terme la seva tasca.

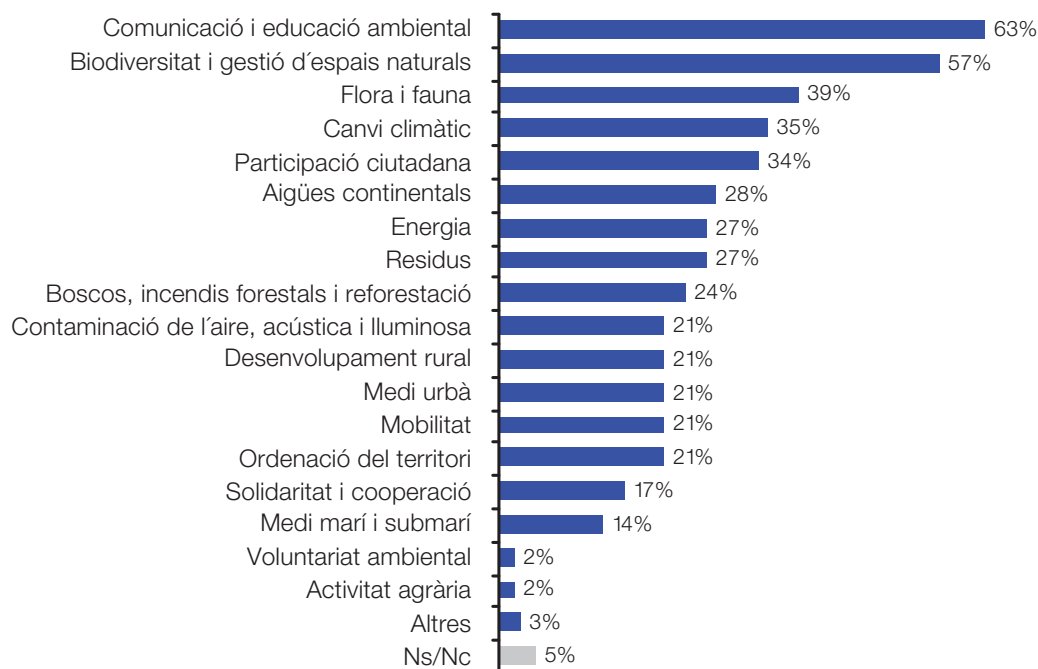
³ Decret 401/2004, de 5 d'octubre, pel qual es regula la participació de les organitzacions no governamentals i altres entitats sense ànim de lucre vinculades a l'ecologia, a la protecció del medi ambient en les activitats i programes del Departament de Medi Ambient i Habitatge

⁴ www.gencat.cat/mediamb/tsa

Les activitats que realitzen vénen determinades per aquests valors i per la missió de cada entitat. Hi ha entitats conservacionistes, de custòdia, naturalistes, ecologistes, d'educació i sensibilització ambiental, científiques i de recerca, de defensa i reivindicatives, entre d'altres.

L'Anuari d'Entitats Ambientals d'Unescocat distingeix trenta-nou àmbits d'actuació diferents ⁵.

Segons la Diagnosi (2010) es poden distingir els àmbits d'actuació següents:

Font: Diagnosi del tercer sector ambiental de Catalunya (2010)

Tanmateix, a grans trets, les entitats es poden agrupar atenent a quatre grans àmbits d'actuació:

- Entitats ecologistes, de defensa i reivindicació.
- Entitats d'educació ambiental.
- Entitats de conservació dels recursos naturals i custòdia del territori.
- Entitats de tecnologia i serveis.

1.3. Els reptes del sector

En el context actual de crisi econòmica, cal encarar el futur ressaltant el valor social que el tercer sector ambiental aporta a la societat actual.

Els reptes del sector passen per millorar la capacitat de les persones que en formen part, millorar i diversificar el finançament de les entitats i la seva capacitat de gestió organitzativa i de treball en xarxa, així com per treballar pel reconeixement social del sector, per aconseguir una major implicació de la ciutadania vers aquest sector. Són reptes, majoritàriament, compartits amb el conjunt del tercer sector.

Els reptes de futur que el propi sector va identificar l'any 2009, i que es recullen en l'apartat 4 d'aquest document, identifiquen ja aquest camí a seguir per a l'enfortiment del tercer sector ambiental de Catalunya.

⁵ <http://84.88.11.2/anuari/>

2. Antecedents, objectius i abast del Pla

2.1 Antecedents

Ja a final dels anys vuitanta, una de les competències de la Generalitat de Catalunya era “*promoure entitats i associacions per a la protecció del medi ambient*”. Això es potencia l’any 1991, amb la creació del Departament de Medi Ambient, principalment, donant suport als projectes de les entitats, o bé, fomentant que les associacions es concentrin a desenvolupar determinats projectes, ateses les prioritats que en aquell moment fixa el Departament.

A final dels anys 90 i principi dels anys 2000, coincidint amb la creació de l’Institut Català del Voluntariat, primer, i amb l’elaboració del Pla Nacional de l’Associacionisme i el Voluntariat, després, el Departament de Medi Ambient impulsa un conjunt d’actuacions encaminades a fomentar i estructurar el voluntariat ambiental. D’aquesta manera, facilita la creació de la Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya i organitza diferents accions de promoció del voluntariat.

Tot i això, calia una reflexió de conjunt, atenent als valors que aporta el tercer sector ambiental (TSAcat) en el marc del tercer sector i a la necessitat d’estructurar en aquest àmbit un teixit associatiu més cohesionat, fort i amb una major incidència social i política.

Per això, s’inicia un plantejament basat en tres eixos principals:

- Facilitar la reflexió en el si del sector.
- Conèixer la situació real del sector.
- Definir una estratègia de suport al sector.

En aquest sentit, durant l’any 2009, amb la implicació decisiva de l’Observatori del Tercer Sector, s’organitza el Fòrum del Tercer Sector Ambiental de Catalunya, amb la finalitat de generar un espai de trobada i intercanvi per a les entitats, oferir-los eines de diàleg en el si del mateix sector i millorar les relacions amb la resta d’actors socials.

S’organitzen tres trobades: a la primera, sota el títol “Reflexionant sobre un futur comú”, s’hi identifiquen i prioritzen els reptes del TSAcat de Catalunya; a la segona, sota el títol “Reflexionant sobre la identitat del TSAcat”, s’hi identifiquen els objectius comuns de les entitats; i, a la tercera, “Reflexionant sobre el treball en xarxa”, s’hi estableixen els diferents rols i beneficis del treball en xarxa.

Un dels fruits destacats d’aquestes trobades és el projecte de l’Obrador, iniciat per persones que, a través d’entitats i organitzacions no lucratives del país, comparteixen inquietuds, accions i sensibilitat per l’àmbit ambiental, i que plantegen la conveniència de disposar d’una eina per estructurar el TSAcat i millorar la cooperació i col·laboració entre les organitzacions ambientalistes de Catalunya.

D’altra banda, l’any 2010, s’encarrega l’elaboració d’una *Diagnosi del tercer sector ambiental de Catalunya*. En aquesta diagnosi s’inclou informació bàsica del sector i una visió de futur amb propostes de mesures per millorar-lo i expectatives de futur pel que fa a les relacions entre l’Administració de la Generalitat i el TSAcat.

Tant els resultats del Fòrum com la diagnosi han estat documents base per a l’elaboració del Pla.

2.2 Objectius i abast

El Pla de suport al tercer sector ambiental (2011-2014) té com objectiu principal identificar línies d'actuació, mesures i accions encaminades a promoure, consolidar i enfortir l'associacionisme i el voluntariat ambiental, i a reconèixer la tasca social que realitzen les entitats ambientals.

És un Pla que identifica les principals accions destinades a reforçar les persones i les entitats que formen part d'aquest sector, per aconseguir una major qualificació i reconeixement per part de la societat i de la resta de sectors, treballant en xarxa, amb més transparència i incorporant la innovació per desenvolupar projectes de gran qualitat i amb un major impacte social.

El Pla, impulsat per la Direcció General de Polítiques Ambientals, és una eina de planificació departamental i, per tant, inclou les mesures que el Departament de Territori i Sostenibilitat promourà o durà a terme durant els propers quatre anys, amb la col·laboració d'altres departaments de la Generalitat, dels ens locals, d'agents i actors socials i, naturalment, del propi sector.

3. El procés d'elaboració del Pla

El Departament considera imprescindible que la societat participi i col·labori en la definició de les estratègies, plans i programes que orienten la seva acció pública. Això comporta un diàleg més gran i es tradueix en una major transparència en la presa de decisions.

A l'hora d'elaborar aquest Pla calia, doncs, conèixer la perspectiva del tercer sector i comptar amb la seva implicació, però calia, també, establir un diàleg amb un seguit d'actors socials i econòmics que hi tenen relació, com és el cas de les administracions locals, del sector econòmic i financer i del sector acadèmic.

Amb aquesta finalitat, el Departament posa en marxa un procés per fer efectiva la participació dels actors esmentats en l'elaboració del Pla, atès que són els professionals i voluntaris de les entitats del tercer sector ambiental i els representants dels agents socials i econòmics que treballen amb aquestes els que tenen un coneixement més gran de les mancances i necessitats que té.

El primer pas per a elaborar el Pla és, per tant, el disseny, la planificació i la difusió del seu procés de participació i diàleg social. L'objectiu és garantir que el tercer sector ambiental i els altres actors socials indicats puguin fer arribar les seves propostes en relació amb el Pla a través de diversos espais de debat, deliberació i informació compartida.

El procés s'inicia amb la sessió inaugural, que té lloc el 31 de març de 2011 a Barcelona. En aquesta sessió es presenten les diferents fases i espais per a la participació, el document base per al debat —que inclou una primera proposta de línies d'actuació— i els resultats de l'estudi *Diagnosi del tercer sector ambiental de Catalunya 2010*.

L'ús de diversos espais i instruments de participació, tant presencials com virtuals, facilita el diàleg social que complementa, desenvolupa i enriqueix el Pla (*a l'annex hi ha tota la informació i les dades sobre el procés participatiu*). D'una banda, en dos moments diferents del procés, s'obren formularis de propostes en línia per tal que els diferents actors implicats, així com qualsevol ciutadà o ciutadana interessat, puguin enviar les seves aportacions. En un primer moment, s'hi recullen observacions en relació amb les línies d'actuació proposades i, posteriorment, propostes de mesures i accions. D'altra banda, s'organitzen sessions de debat en les quals es delibera sobre les mesures i accions que el Pla hauria d'integrar per assolir els seus objectius.

Com a suport i, especialment, com a instrument de seguiment i difusió del procés es crea un apartat web específic (www.gencat.cat/mediamb/tsa), que s'actualitza amb les convocatòries, la informació i la documentació del procés de participació. A més, a través de les xarxes socials, es facilita el seguiment del procés a fi d'arribar a un major nombre d'organitzacions i de ciutadans i ciutadanes.

Totes les propostes recollides en els diversos espais de participació són valorades i considerades. En aquest sentit, s'elabora un document de retorn, que mostra l'impacte que ha tingut cada una de les propostes recollides en el redactat final del Pla.

Com a punt final d'aquest procés, el 12 de juliol de 2011, el conseller de Territori i Sostenibilitat presenta públicament el *Pla de suport al tercer sector ambiental de Catalunya 2011-2014* al Palau de la Generalitat.

En la sessió d'inici, les sessions de debat, els formularis en línia i la sessió de presentació del Pla hi participen 250 persones, que representen a 161 entitats i organitzacions. Quant a les aportacions rebudes, se'n recullen un total de 314, que es tenen en compte en la redacció del Pla.

Un altre dels aspectes destacables del procés és la constitució de la Comissió de Seguiment en el marc de la sessió inaugural. La Comissió és intersectorial: està formada per entitats ambientals, ens locals, universitats, entitats empresarials i financeres. Durant aquest procés, la Comissió s'ha reunit en quatre ocasions. Les funcions que té atribuïdes són: fer el seguiment i la difusió d'aquest procés, aportar i debatre propostes en relació amb els continguts del Pla i prioritzar-ne les mesures.

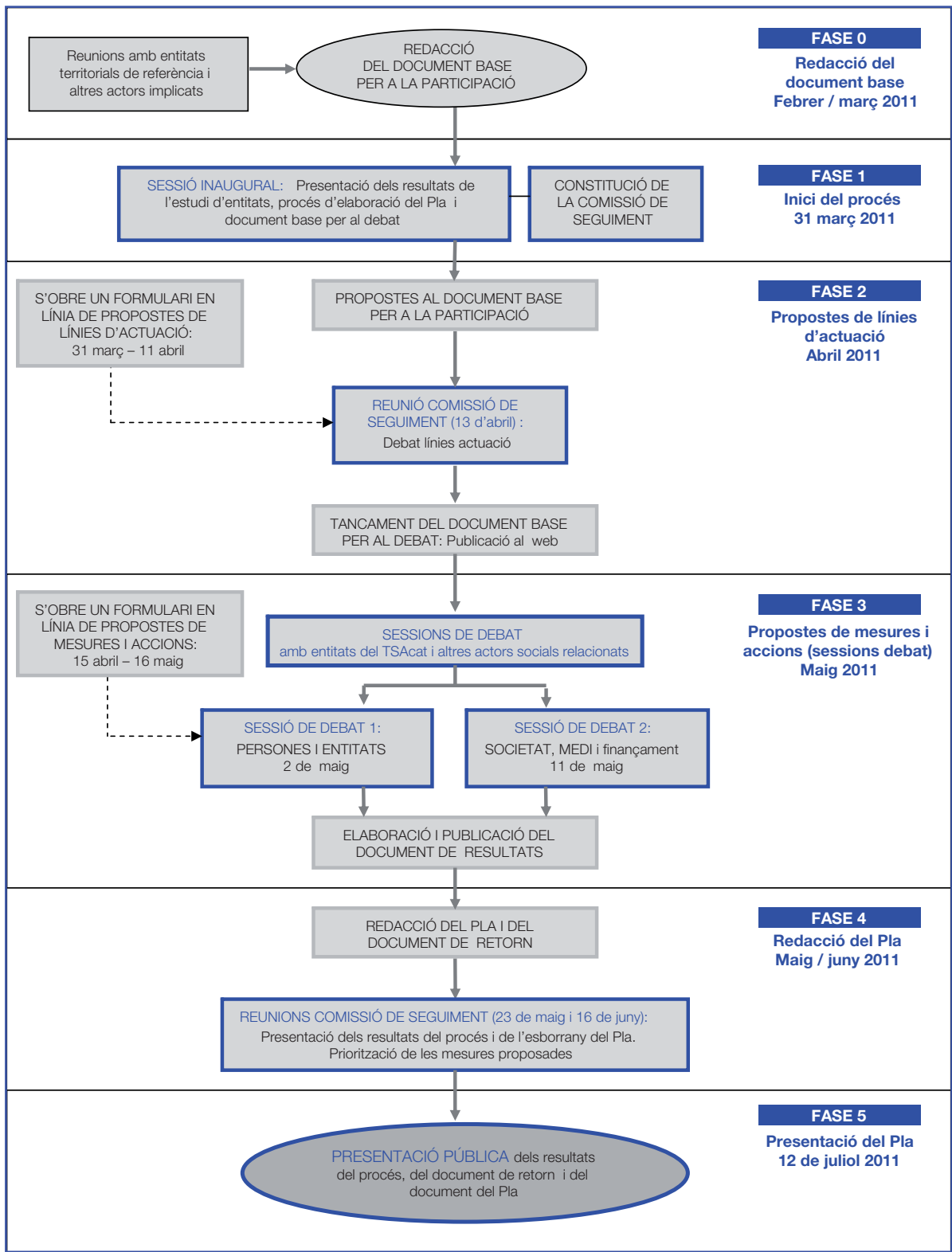

Diagrama que sintetitza cronològicament el procés de participació desenvolupat

4. Estructura del Pla. Reptes i àmbits

4.1 Reptes

Aquest Pla assumeix els reptes més importants que van identificar i prioritzar les entitats ambientals presents en el primer Fòrum del Tercer Sector Ambiental. El resultat de l'exercici va ser el següent⁶ :

A. La necessitat del treball en xarxa: cal potenciar la cultura d'un treball coordinat i optimitzar els recursos, partint de les xarxes de treball ja actives i les necessitats comunes.

B. La millora de la comunicació externa i interna: cal crear canals de comunicació estables i planers que permetin una transmissió fàcil i efectiva de la informació.

C. Establiment de noves relacions amb l'Administració: han de permetre un millor seguiment dels acords presos i els compromisos polítics, evitar la institucionalització de les entitats i han d'anar encaminades a aconseguir un grau més gran d'incidència política del sector.

D. El finançament de les entitats: cal aconseguir mecanismes de finançament transparents, estructurats i previsibles a mig termini que permetin la consolidació del model d'entitat i l'execució de projectes d'incidència remarcable.

E. La implicació de la ciutadania: és necessària per a la consolidació de les entitats i per a la seva legitimació en relació amb el seu paper dins la societat.

F. La construcció d'una identitat comuna com a sector: per fer aflorar aquells interessos comuns i essencials compartits per les entitats.

G. La innovació organitzativa: cal evolucionar cap a un model associatiu més professionalitzat i eficient que permeti més transparència i incidència política.

H. La professionalització del sector: s'ha de fomentar la diversitat de perfils entre el personal que hi treballa. La formació esdevé fonamental per garantir la qualitat de l'acció.

I. El treball amb altres àmbits del tercer sector: les qüestions ambientals van estretament lligades al desenvolupament de la societat, per la qual cosa la cooperació amb la resta del tercer sector és fonamental perquè la incidència de les entitats sigui efectiva.

4.2 Àmbits

El Pla s'estructura en quatre àmbits: les persones, les entitats, la societat i el medi. Aquesta estructura és una adaptació del Pla Nacional de l'Associacionisme i el Voluntariat, que compta amb tres nivells d'actuació: les persones, les entitats i la societat. S'hi afegeix l'àmbit de "medi" perquè és l'àmbit principal d'intervenció de les entitats del sector, és on es desenvolupa l'acció pròpia de les entitats del sector. La idiosincràsia de les entitats ambientals, que fa que es diferenciïn de la resta del tercer sector, és que treballen per a la protecció i la millora del medi i, per tant, l'objectiu d'aconseguir millores socials, perseguit per tot el tercer sector, es promou en el TSAcat mitjançant la protecció i la millora de l'entorn.

⁶ Per a més informació vegeu http://www.observatoritercersector.org/php/general.php?seccio=sc_pon_amp&idioma=Ct&id=126

PERSONES

Les persones són les que treballen, s'associen, participen i col·laboren a les entitats. En són la base i el motor, ja que sustenten i fan avançar les entitats i el sector.

ENTITATS

L'eix vertebrador del TSAcat són les entitats que el conformen. És l'organització en el marc de la qual es desenvolupen les actuacions a favor del medi vinculades a la missió i als valors de cada entitat.

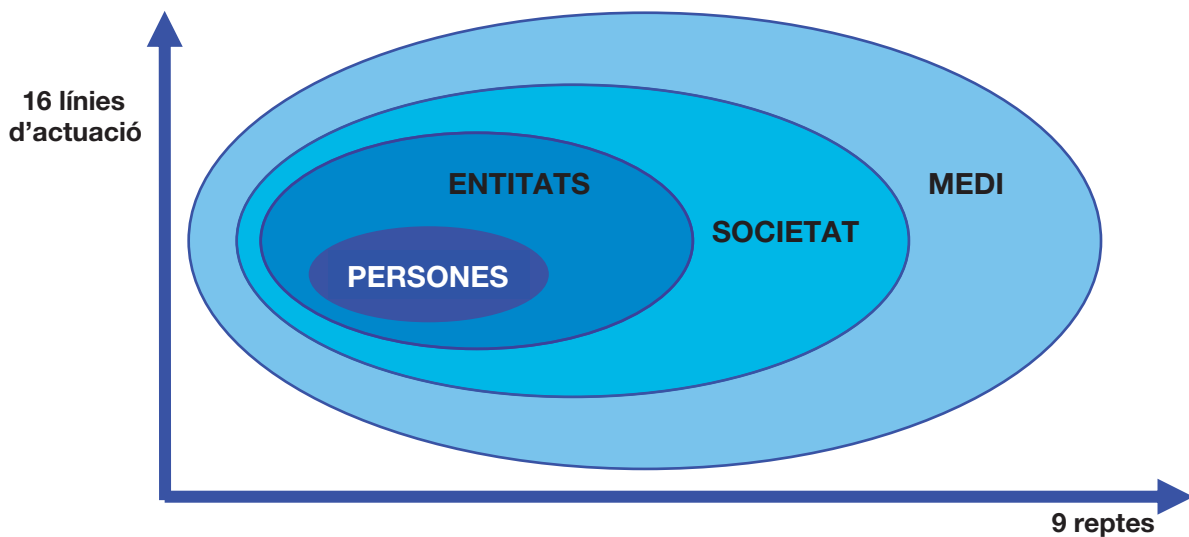
SOCIETAT

El principal valor compartit per les entitats del TSAcat és la seva capacitat d'influir en la societat i aconseguir un canvi d'hàbits i actituds i construir una societat més respectuosa amb el medi. Les entitats són un actor social actiu dins la societat relacional.

MEDI

El medi és l'àmbit d'intervenció de les entitats del sector. És on es desenvolupa l'acció ambiental.

En el marc d'aquests 4 àmbits d'actuació, i considerant els reptes que el propi TSAcat ha identificat i els objectius i l'abast del Pla, s'han identificat 16 línies d'actuació, dues de les quals tenen caràcter transversal.

Font: adaptació del Pla Nacional de l'Associacionisme

5. Línies d'actuació, mesures i accions

El Pla estableix línies d'actuació per a cada àmbit, que es despleguen en mesures i accions. Les 16 línies d'actuació del Pla són les següents:

Àmbit 1. Persones	
	Nre. de mesures
Línia d'actuació 1 Promoure la formació de les persones de les entitats Detectar les necessitats formatives de les persones dels òrgans de govern, del personal tècnic i de gestió, del personal voluntari i associat i elaborar programes formatius especialitzats.	3
Línia d'actuació 2 Fomentar la promoció i el reconeixement social de les persones de les entitats Donar a conèixer i reconèixer la seva tasca en la protecció i millora del medi.	3
Línia d'actuació 3 Incentivar l'associacionisme, el voluntariat i la participació interna a les entitats Desenvolupar la base social de les entitats, fomentar la implicació i participació de les persones, especialment dels joves, i promoure el relleu generacional.	3
Subtotal	9

Àmbit 2. Entitats	
	Nre. de mesures
Línia d'actuació 4 Millorar la gestió i promoure la innovació en el finançament públic Facilitar l'accés als recursos econòmics per tal de millorar la capacitat de planificació de l'entitat i la d'execució de projectes.	5
Línia d'actuació 5 Millorar i promoure la innovació en el finançament privat Promoure i facilitar la creació d'aliances estratègiques entre empreses i entitats, i cercar fórmules innovadores que facilitin l'autofinançament de les entitats (donacions de particulars o entitats jurídiques, etc.).	3
Línia d'actuació 6 Garantir la identificació i caracterització del TSAcat Disposar d'informació actualitzada de la situació del sector (dades sobre ocupació, volum econòmic del sector, implicació social, etc.) que permeti definir estratègies de futur.	2

Línia d'actuació 7 Donar suport estratègic a les entitats Establir línies de treball de suport tècnic, de planificació, jurídic, financer i institucional.	2
Línia d'actuació 8 Fomentar la col·laboració, el treball en xarxa i la coordinació dins del sector Identificar necessitats comunes de les entitats, potenciar instruments i espais que afavoreixin la col·laboració i l'optimització de recursos.	3
Línia d'actuació 9 Impulsar la responsabilitat social de les entitats Fomentar un canvi encaminat a la transparència i a la rendició de comptes.	2
Subtotal	17

Àmbit 3. Societat	
	Nre. de mesures
Línia d'actuació 10 Establir mecanismes per garantir la participació i la representativitat del TSAcat en les institucions i polítiques públiques Incrementar la participació del TSAcat abans de la presa de decisions.	5
Línia d'actuació 11 Promoure la presència i el reconeixement social de les entitats i del propi TSAcat Millorar i promoure la comunicació externa de les entitats i del propi sector.	3
Línia d'actuació 12 Enfortir les relacions entre les entitats i la resta de la societat Afavorir la construcció d'un model relacional més fort entre les entitats i els agents i actors socials potenciant-ne el treball col·laboratiu mutu.	4
Subtotal	12

Àmbit 4. Medi	
	Nre. de mesures
Línia d'actuació 13 Millorar la qualitat i incidència dels projectes que es desenvolupen Millora de la qualitat i l'impacte de les actuacions ambientals del sector i de la seva contribució a les polítiques ambientals en general.	2
Línia d'actuació 14 Promoure projectes model, innovadors i aplicables a contextos diversos per a la millora de l'entorn Potenciar projectes, campanyes i activitats de millora ambiental que esdevinguin referents.	1
Subtotal	3

LÍNIES D'ACTUACIÓ TRANSVERSALS A TOTS ELS ÀMBITS	
	Nre. de mesures
Línia d'actuació 15 Promoure un programa R+ D + I Impulsar actuacions de recerca, desenvolupament i innovació del sector que reverteixin en la millora continuada del Pla –i, per tant, del propi sector– i que permetin identificar estratègies de futur.	2
Línia d'actuació 16 Impulsar l'ús de les TIC a les entitats Potenciar la implantació de les TIC, tenint en compte que incideixen en moltes de les àrees de treball de les entitats i que poden tenir implicació en la seva estratègia individual i en la del TSAcat com a col·lectiu.	3
Subtotal	5
TOTAL	46

Línies d'actuació i reptes

Les 16 línies d'actuació del Pla contribueixen a assolir els reptes establerts pel sector de la manera que es mostra en la figura següent.

ÀMBITS	Línies d'actuació	Reptes								
		A	B	C	D	E	F	G	H	I
PERSONES	1. Promoure la formació de les persones de les entitats		■			■			■	
	2. Fomentar la promoció i el reconeixement social de les persones de les entitats		■			■	■			
	3. Incentivar l'associacionisme, el voluntariat i la participació interna a les entitats		■			■	■	■	■	
ENTITATS	4. Millorar la gestió i promoure la innovació en el finançament públic			■	■			■		
	5. Millorar i promoure la innovació en el finançament privat				■			■		
	6. Garantir la identificació i caracterització del TSAcat			■			■			
	7. Donar suport estratègic a les entitats			■				■	■	
	8. Fomentar la col·laboració, el treball en xarxa i la coordinació dins del sector	■					■			
	9. Impulsar la responsabilitat social de les entitats		■			■		■	■	
SOCIETAT	10. Establir mecanismes per garantir la participació i la representativitat del TSAcat en les institucions i polítiques públiques			■						
	11. Promoure la presència i el reconeixement social de les entitats i del propi TSAcat		■			■	■			
	12. Enfortir les relacions entre les entitats i la resta de la societat	■	■			■				■
MEDI	13. Millorar la qualitat i incidència dels projectes que es desenvolupen	■		■				■	■	
	14. Promoure projectes model, innovadors i aplicables a contextos diversos per a la millora de l'entorn	■						■		
TRANSVERSALS	15. Promoure un programa R+ D + I	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	16. Impulsar l'ús de les TIC a les entitats	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Reptes:

- A La necessitat del treball en xarxa
- B La millora de la comunicació externa i interna
- C Establiment de noves relacions amb l'administració
- D El finançament de les entitats
- E La implicació de la ciutadania
- F La construcció d'una identitat comuna com a sector
- G La innovació organitzativa
- H La professionalització del sector
- I El treball amb altres àmbits del tercer sector

Mesures i accions

El Pla preveu 16 línies d'actuació, 46 mesures i 147 accions. S'ha identificat, també, quines mesures estan relacionades.

De les 46 mesures, se n'han prioritzat 14 (*marcades amb color ataronjat*). Aquestes mesures són les considerades clau en aquest procés d'enfortiment del sector fins a l'any 2014.

Àmbit 1. Persones

Línia d'actuació 1

Promoure la formació de les persones de les entitats

Detectar les necessitats formatives de les persones dels òrgans de govern, del personal tècnic i de gestió, del personal voluntari i associat i elaborar programes formatius especialitzats.

Mesura 1	Elaborar un programa de formació	L1
Descripció	Oferir una oferta formativa general i especialitzada, mitjançant el disseny d'un programa de formació adreçat principalment a les persones que gestionen les entitats i el voluntariat. Es farà de forma coordinada amb els altres agents de formació del TSAcat (especialment les entitats de segon nivell) i del tercer sector en general (especialment Xarxanet.org i les escoles de formació acreditades pel Departament de Benestar Social i Família).	
	Mesures relacionades	M.44

Accions

1	Elaborar un estudi de les necessitats i oportunitats de formació del TSAcat
2	Acordar i posar en marxa amb els diferents agents de formació un programa de formació exhaustiva i accessible
3	Establir un conveni amb ESADE per oferir beques a persones de diferents entitats en el programa de direcció i gestió d'ONG (ESADE- La Caixa)
4	Facilitar la participació en programes formatius, congressos o jornades de prestigi

Mesura 2	Millorar l'accessibilitat i l'intercanvi de coneixement	L1
Descripció	Crear taules de capacitació i intercanvi de coneixement sobre temes clau entre membres de les entitats, experts i professionals de l'Administració. I crear i divulgar un banc d'informació amb el coneixement resultant, especialment amb els diversos espais de formació que es realitzin.	
	Mesures relacionades	M.22 / M.39 / M.40 / M.42 / M.43

Accions

1	Identificar projectes d'interès.
2	Organitzar taules de capacitació i intercanvi

3	Disposar d'una línia editorial per divulgar el coneixement
4	Crear un banc d'informació digital

Mesura 3	Promoure la capacitat tècnica per elaborar projectes europeus	L1
Descripció	Ofertir formació per poder preparar projectes europeus i afavorir la internacionalització de les entitats a través de la participació conjunta en projectes europeus.	
Mesures relacionades		M.24

Accions

1	Ofertir cursos sobre competències tècniques per a projectes europeus
2	Facilitar un servei d'assessorament associat al curs

Línia d'actuació 2

Fomentar la promoció i el reconeixement social de les persones de les entitats

Donar a conèixer i reconèixer la seva tasca en la protecció i millora del medi.

Mesura 4	Donar a conèixer i reconèixer la tasca dels voluntaris	L2
Descripció	Fer actuacions per promocionar i reconèixer la feina en el medi i per al medi que duen a terme els voluntaris.	
Mesures relacionades		M.9 / M.33 / M.38

Accions

1	Dur a terme accions de reconeixement a la tasca voluntària
2	Promoure la participació de persones públiques reconegudes al Dia Internacional del Voluntariat (5-des)
3	Fer visibles les accions de voluntariat que facin persones públiques reconegudes

Mesura 5	Elaborar un directori de professionals i experts del tercer sector ambiental	L2
Descripció	Disposar d'un banc d'experts per afavorir les consultes i el contacte entre professionals i, especialment, per donar-los a conèixer a la societat i a empreses i mitjans de comunicació.	

Accions

1	Crear i publicar el directori al web
2	Fer-ne difusió activa
3	Traspasar aquest directori a les xarxes socials i donar-lo a conèixer (Twitter, LinkedIn...)

Mesura 6	Establir canals de comunicació entre els experts de les entitats i els mitjans de comunicació	L2
Descripció	Cercar espais de relació i confluència amb els mitjans de comunicació on experts de les entitats puguin donar a conèixer la tasca que realitzen i que serveixin de contacte per generar i contrastar notícies.	
Mesures relacionades		M.33

Accions

1	Crear espais de trobada entre les persones de les entitats i els mitjans
2	Disposar d'una base de dades de mitjans de comunicació

Línia d'actuació 3**Incentivar l'associacionisme, el voluntariat i la participació interna a les entitats**

Desenvolupar la base social de les entitats, fomentar la implicació i participació de les persones, especialment dels joves, i promoure el relleu generacional.

Mesura 7	Identificar Bones Pràctiques sobre participació i voluntariat, fer-ne difusió a les entitats i facilitar instruments de millora de la qualitat democràtica	L3
Descripció	Fer visibles les Bones Pràctiques (BP) en l'àmbit del voluntariat, amb l'objectiu que serveixin de model per a futures accions i esdevinguin alhora un element afavoridor del creixement de l'associacionisme ambiental. Facilitar la creació d'espais de diàleg i relació al si de les entitats, mitjançant eines telemàtiques obertes a socis i voluntaris. Posar a disposició de les entitats instruments per a millorar la presa de decisions.	
Mesures relacionades		M.25

Accions

1	Identificar BP de voluntariat vinculades a diferents col·lectius socials (empresa, escoles...)
2	Difondre programaris i eines telemàtiques útils per a la transparència interna
3	Difondre les BP de comunicació interna
4	Identificar i difondre BP de conciliació de la vida familiar, laboral i associativa

Mesura	8	Identificar el grau de coneixement ciutadà del sector i els elements que condicionen la implicació de la ciutadania	L3
Descripció	Disposar de mecanismes que ens permetin saber el grau de coneixement i la percepció ciutadana envers el sector i identificar com es pot afavorir una implicació i col·laboració de les persones més gran.		
Mesures relacionades		M.19 / M.33 / M.46	

Accions

1	Incloure preguntes sobre la percepció ciutadana envers el TSAcat en els estudis d'opinió que faci Departament
2	Incloure qüestions sobre percepció i coneixement del TSAcat en els diferents espais i instruments de relació amb diferents actors socials (empreses, escoles...)
3	Realitzar un estudi sobre la implicació de les persones amb les entitats

Mesura	9	Afavorir la presència del voluntariat ambiental en el món del voluntariat en general	L3
Descripció	Donar a conèixer el voluntariat ambiental, com un tipus de voluntariat que treballa amb el medi i per al medi.		
Mesures relacionades		M.4 / M.38	

Accions

1	Incorporar l'acció del voluntariat ambiental als cursos d'iniciació al voluntariat
2	Elaborar materials informatius sobre el voluntariat ambiental

Àmbit 2. Entitats

Línia d'actuació 4

Millorar la gestió i promoure la innovació en el finançament públic

Facilitar l'accés als recursos econòmics per tal de millorar la capacitat de planificació de l'entitat i la d'execució de projectes.

Mesura 10	Treballar perquè les entitats ambientals catalanes puguin participar dels fons del 0,7% de l'IRPF	L4
Descripció	Cercar l'estratègia conjunta per reclamar i aconseguir el retorn del fons del 0,7% de l'IRPF.	
Mesures relacionades		M.33

Accions

1	Crear un grup de treball entre les entitats, el Departament de Territori i Sostenibilitat i els diputats per establir estratègies de negociació
2	Realitzar una campanya específica amb el Departament de Benestar Social i Família per donar a conèixer el doble valor, social i ambiental, del 0,7 % de l'IRPF

Mesura 11	Millorar les convocatòries públiques de subvencions	L4
Descripció	Implementar accions de simplificació del procediment administratiu vinculat a la concessió d'ajuts i, alhora, tenir en compte les necessitats del sector amb relació al programa d'enfortiment que promou aquest Pla.	

Accions

1	Crear, a través de la Comissió de Seguiment, espais de debat específics sobre les convocatòries públiques
2	Avançar en la simplificació del procediment de sol·licitud de subvencions
3	Organitzar jornades informatives prèvies a la publicació de les convocatòries i de les justificacions
4	Crear un sistema de notificació electrònica de les convocatòries públiques i privades a les entitats (vinculat a les entitats inscrites al Registre d'Entitats de Medi Ambient i Sostenibilitat)

Mesura 12	Facilitar l'accés al finançament públic	L4
Descripció	Identificar instruments que permetin a les entitats accedir a un finançament que faciliti tant l'estructuració del sector com la realització de projectes a mig i llarg termini.	

Accions

1	Estudiar instruments que permetin implantar estratègies de finançament a mig termini i models de finançament pluriennal
2	Disposar d'un espai web específic per facilitar de forma coordinada informació sobre els fons de finançament de les administracions (local, de la Generalitat, de l'Estat i de la Unió Europea)
3	Estudiar amb l'Institut Català de Finances i altres entitats financeres fórmules que facilitin operacions d'inversió i de gestió de tresoreria de projectes rellevants a càrrec de les entitats
4	Promoure la participació de les entitats en els béns d'abintestats que gestioni la Generalitat de Catalunya

Mesura 13	Potenciar les mesures d'ambientalització de la contractació pública	L4
Descripció	Promoure la incorporació de criteris ambientals a la contractació pública.	
Mesures relacionades		M26

Accions

1	Impulsar les mesures vinculades a la incorporació de criteris ambientals en la contractació del Pla RSGencat –Pla de mesures de responsabilitat social de la Generalitat de Catalunya 2009-2012–
2	Fomentar la contractació d'entitats de custòdia del territori i de conservació en l'execució de mesures compensatòries d'impacte ambiental on siguin prioritàries (gestió d'hàbitats i espècies, contractes de custòdia compensatoris, bancs d'hàbitats, etc.)

Mesura 14	Promoure nous incentius fiscals per a les entitats	L4
Descripció	Sovint, per a l'exercici de les activitats, les entitats del tercer sector han de sol·licitar-ho o declarar-ho davant l'Administració. Aquest tràmit pot ser gravat o cal un procediment complex. En aquest sentit, atès el caràcter de servei que realitzen les entitats, es cercaran actuacions que redueixin els procediments i la pressió fiscal associada.	

Accions

1	Estudiar la possible rebaixa o eliminació de la fiscalitat d'algunes de les actuacions que realitzen les entitats
2	Estudiar i implantar la simplificació en procediments i tràmits que es demanen per a l'exercici d'algunes de les activitats que realitzen

Línia d'actuació 5

Millorar i promoure la innovació en el finançament privat

Promoure i facilitar la creació d'aliances estratègiques entre empreses i entitats, i cercar fórmules innovadores que facilitin l'autofinançament de les entitats (donacions de particulars o entitats jurídiques, etc.).

Mesura 15	Promoure i realitzar accions d'apropament al sector econòmic i financer per impulsar projectes rellevants	L5
Descripció	Per aconseguir incrementar les aportacions de recursos per part del món econòmic i financer es crearan espais i instruments de relació entre aquest sector i les entitats del TSAcat que permetin donar a conèixer possibles projectes d'interès. Per això, cal que el TSAcat conegui com presentar els projectes i, alhora, com compartir els resultats obtinguts amb el possible patrocinador.	
Mesures relacionades		M.35 / M.39 / M.41

Accions

1	Organitzar cada dos anys un mercat o fira de projectes destinat al món econòmic i financer
2	Dedicar un espai al web de medi ambient de la Generalitat per difondre projectes rellevants, amb l'objectiu específic de promoure'n el finançament
3	Identificar projectes innovadors i/o rellevants del sector per cercar acords d'impuls entre la Generalitat i les possibles empreses interessades
4	Elaborar una guia pràctica i didàctica per presentar projectes a les empreses i conèixer mecanismes de col·laboració i bones pràctiques en la relació entre els dos sectors
5	Estudiar la creació d'un fons públic-privat

Mesura 16	Incentivar l'ús d'estratègies innovadores de captació de fons per les entitats	L5
Descripció	Cercar i implantar noves vies de finançament que promoguin la participació individual o col·lectiva dels ciutadans en el desenvolupament de projectes de les entitats.	

Accions

1	Impulsar una loteria sense ànim de lucre per finançar projectes ambientals
2	Promoure el finançament col·lectiu (microdonacions o <i>crowdfunding</i>) per al TSAcat
3	Promoure accions de les entitats encaminades a la generació d'ingressos propis

Mesura 17	Promoure nous incentius fiscals per a donacions a projectes ambientals	L5
Descripció	Potenciar i difondre els incentius fiscals existents, impulsar-ne millores i cercar-ne de nous per enfortir el compromís econòmic de les bases socials i avançar cap a nivells de compromís similars als assolits a Europa o internacionalment.	

Accions

1	Difondre activament les desgravacions fiscals que poden obtenir els donants
2	Estudiar amb el Departament d'Economia i Coneixement possibles reformes en la normativa sobre donacions
3	Fer un seguiment sobre la desgravació ambiental de l'àmbit català de l'IRPF i fer-ne difusió
4	Estudiar possibles ampliacions de desgravació de l'àmbit català de l'IRPF per a actuacions i inversions en temes ambientals

Línia d'actuació 6

Garantir la identificació i caracterització del TSAcat

Disposar d'informació actualitzada de la situació del sector (dades sobre ocupació, volum econòmic del sector, implicació social, etc.) que permeti definir estratègies de futur.

Mesura 18	Millorar el Registre d'Entitats de Medi Ambient i Sostenibilitat	L6
Descripció	Revisar el Registre d'Entitats de Medi Ambient i Sostenibilitat, a fi que esdevingui l'eina d'identificació i caracterització de les entitats sense afany de lucre que es dediquen de manera prioritària a la protecció i millora de l'entorn a Catalunya; i simplificar-ne el procediment d'adhesió i seguiment, en el marc d'un registre únic d'entitats.	
Mesures relacionades		M.23 / M.28

Accions

1	Crear un espai de diàleg amb el sector per a la definició del nou Registre d'Entitats de Medi Ambient i Sostenibilitat
2	Revisar el procediment d'inscripció i d'actualització del Registre, potenciar-hi l'ús de les TIC i coordinar-lo amb el del Cens d'entitats d'educació ambiental
3	Promoure el procés de definició d'un registre únic d'associacions i fundacions de Catalunya i coordinar-lo amb el Registre d'Entitats de Medi Ambient i Sostenibilitat

Mesura 19	Dur a terme de manera periòdica estudis de caracterització del sector i difondre'n els resultats	L6
Descripció	Realitzar accions encaminades a disposar d'un bon coneixement (estadístic i qualitatiu) del sector que permeti, tant a l'Administració com al propi sector, definir estratègies de futur i disposar d'indicadors de com evoluciona aquest, tant des d'un punt de vista estructural com professional o, per exemple, de paritat de gènere als òrgans directius.	
Mesures relacionades		M.8

Accions

1	Complementar i millorar la diagnosi realitzada el 2010 amb la implicació de les entitats del TSAcat
2	Disposar d'un Baròmetre del TSAcat que, a partir d'uns indicadors d'estat, permeti conèixer l'evolució del sector
3	Elaborar un estudi sobre l'ocupació en el TSAcat
4	Planificar l'elaboració del Llibre Blanc del Tercer Sector Ambiental de Catalunya
5	Disposar d'un directori d'entitats ambientals

Línia d'actuació 7

Donar suport estratègic a les entitats

Establir línies de treball de suport tècnic, de planificació, jurídic, financer i institucional.

Mesura 20	Definir un model de suport estratègic a les entitats	L7
Descripció	Un cop identificades les necessitats del sector, desenvolupar un programa d'enfortiment del TSAcat, des del coneixement, la coordinació i la millora dels serveis que ja ofereixen la Generalitat de Catalunya i les entitats, especialment, les de segon nivell. Aquest model ha de permetre millorar la gestió organitzativa de l'entitat.	
Mesures relacionades		M.46

Accions

1	Crear un directori dels serveis adreçats al tercer sector que ofereixen la Generalitat de Catalunya i les entitats, especialment, les de segon nivell, avaluar-ne la complementarietat i establir mecanismes de coordinació
2	Difondre els serveis existents
3	Promoure mecanismes per conèixer el grau de satisfacció dels serveis existents i identificar millores i noves necessitats
4	Concretar un model de serveis de suport estratègic a les entitats ambientals
5	Promoure que els serveis que presta la Generalitat a altres àmbits del tercer sector o de l'àmbit empresarial s'estenguin al TSAcat
6	Participar en el programa de suport a l'emprenedoria social coordinat pel Departament d'Empresa i Ocupació i el Departament d'Economia i Coneixement
7	Potenciar la fusió d'entitats amb objectius i projectes semblants o coincidents

Mesura 21	Donar suport a les xarxes i entitats de segon i tercer nivell que vertebrin el TSAcat	L7
Descripció	Fomentar i consolidar un model d'estructura associativa amb entitats de primer, segon i tercer nivell, promovent que les entitats de segon i tercer nivell desenvolupin accions de servei i representació i garanteixin una vertebració i un reforçament de les entitats que formen part del TSAcat.	
Mesures relacionades		M.23 / M.33

Accions

1	Establir acords pluriennals
2	Integrar les entitats de segon i tercer nivell en els espais de diàleg

Línia d'actuació 8

Fomentar la col·laboració, el treball en xarxa i la coordinació dins del sector

Identificar necessitats comunes de les entitats, potenciar instruments i espais que afavoreixin la col·laboració i l'optimització de recursos.

Mesura 22	Organitzar espais de trobada presencials dins del sector	L8
Descripció	Organitzar trobades periòdiques on es tractin temàtiques concretes d'interès per al sector i que facilitin l'intercanvi d'experiències, també d'àmbit internacional, i promoguin la col·laboració entre les pròpies entitats del TSAcat. Crear i consolidar una gran trobada biennal del sector, on se'n visualitzi la tasca en l'àmbit dels moviments socials i de conservació de l'entorn.	
Mesures relacionades		M.2 / M.34 / M.40 / M.41

Accions

1	Organitzar cada dos anys el Congrés del TSAcat
2	Promoure altres espais de trobada temàtics o territorials

Mesura 23	Promoure la creació d'una plataforma virtual del sector i desenvolupar l'espai d'entitats del web institucional	L8
Descripció	Facilitar l'existència d'una plataforma conjunta del sector, amb eines 2.0, que aplegui informació, serveis i recursos directament vinculats amb el sector i que esdevingui un espai de relació, participació, intercanvi i col·laboració. Aquest espai virtual global cal que estigui ben coordinat amb els espais de temàtica específica ja existents. I desenvolupar, en el marc d'aquest Pla, l'espai dedicat a les entitats al web de medi ambient de la Generalitat, en coordinació amb la plataforma pròpia del sector, així com amb d'altres vinculades a l'àmbit d'actuació del Pla.	
Mesures relacionades		M.18 / M.21 / M.32 / M.33 / M.40 / M.41 / M.45

Accions

1	Promoure la creació d'una plataforma del sector
---	---

2	Promoure la creació d'una agenda virtual comuna d'activitats, fòrums de debat i un banc de recursos (ofertes i demandes) del TSAcat
3	Fer accessible un directori territorialitzat d'entitats i dels seus projectes
4	Desenvolupar i potenciar l'espai d'entitats del web de medi ambient de la Generalitat de Catalunya
5	Crear un butlletí electrònic específic de les entitats del TSAcat

Mesura 24	Potenciar la presència del TSAcat a l'àmbit internacional	L8
Descripció	Identificar, fer el seguiment i difondre projectes internacionals d'interès. I donar a conèixer les propostes desenvolupades a Catalunya, tot promovent aliances amb institucions i consorcis públics que poden facilitar aquesta projecció a escala estatal, europea i internacional.	
Mesures relacionades		M.3

Accions

1	Realitzar amb el Patronat Catalunya-Món i Acció10 un seguiment i difusió dels projectes i ajuts d'interès per al TSAcat
2	Facilitar les relacions de les entitats amb entitats i xarxes ambientals d'altres països
3	Donar suport a la participació de les entitats a trobades i organismes internacionals

Línia d'actuació 9**Impulsar la responsabilitat social de les entitats**

Fomentar un canvi encaminat a la transparència i a la rendició de comptes.

Mesura 25	Promoure la rendició de comptes i la transparència	L9
Descripció	Impulsar la cultura de la transparència i la rendició de comptes entre les entitats, partint de l'experiència d'accions similars en altres àmbits del tercer sector, així com posant a la seva disposició eines que en facilitin la seva implementació i difusió.	
Mesures relacionades		M.7 / M.33

Accions

1	Facilitar eines per a la transparència i la rendició de comptes
2	Promoure l'elaboració i difusió d'una guia de suport per a l'aplicació d'aquestes eines a les entitats

Mesura 26	Vincular el Pla del TSAcat amb el Pla RSGencat	L9
Descripció	Identificar les mesures del RSGencat –Pla de mesures de responsabilitat social de la Generalitat de Catalunya 2009-2012–on es pot integrar el tercer sector ambiental per promoure accions vinculades a ambdós plans.	
Mesures relacionades		M.13

Accions

1	Identificar les mesures coincidents i establir sinèrgies en les actuacions
2	Impulsar l'actuació sostenible de les pròpies entitats

Àmbit 3. Societat

Línia d'actuació 10

Establir mecanismes per garantir la participació i la representativitat del TSAcat en les institucions i polítiques públiques

Incrementar la participació del TSAcat abans de la presa de decisions.

Mesura 27	Impulsar la presència del TSAcat als òrgans consultius i als espais i processos de participació de la Generalitat de Catalunya	L10
Descripció	Promoure la presència del TSAcat en tots aquells espais de consulta i participació de la Generalitat de Catalunya en què, per les seves funcions i objectius, es consideri important l'opinió i visió del sector ambiental. Vetllar per la racionalització i coordinació d'aquests espais, especialment els vinculats al Departament de Territori i Sostenibilitat, i facilitar l'accés a la informació relacionada amb ells.	

Accions

1	Identificar els espais consultius i participatius de l'Administració de la Generalitat de Catalunya i treballar per la seva racionalització i coordinació
2	Fer accessible la informació vinculada als òrgans consultius i participatius ambientals del Departament de Territori i Sostenibilitat i entitats vinculades o dependents.
3	Incloure amb caràcter preferent les entitats inscrites al Registre d'Entitats de Medi Ambient i Sostenibilitat als òrgans de participació i consulta del Departament de Territori i Sostenibilitat i promoure'n la participació als de la resta de departaments de la Generalitat de Catalunya que escaigui
4	Promoure la presència de les entitats del TSAcat, especialment les del Registre d'Entitats de Medi Ambient i Sostenibilitat, en els processos de participació d'actuacions amb incidència ambiental que organitzi la Generalitat de Catalunya
5	Dotar de recursos les entitats per poder desenvolupar la participació amb garanties de qualitat tècnica

Mesura 28	Crear canals de diàleg entre el Departament de Territori i Sostenibilitat i les entitats del TSAcat	L10
Descripció	Disposar d'espais que permetin tenir un diàleg continu entre el TSAcat i el Departament de Territori i Sostenibilitat per al debat estratègic de les polítiques públiques ambientals. Aconseguir normalitzar, des de la confiança mútua, unes relacions estratègiques que permetin avançar en una coresponsabilitat i col·laboració multisectorial en la millora del medi.	
Mesures relacionades		M.18

Accions

1	Crear canals de diàleg vinculats a temàtiques específiques
----------	--

Mesura 29	Generalitzar i fomentar la participació de les entitats en plans locals de sostenibilitat	L10
Descripció	Incrementar la presència del TSAcat en tots aquells espais de consulta i participació de l'Administració local en què, per les seves funcions i objectius, es consideri important l'opinió i visió del sector ambiental i, en especial, en els plans de sostenibilitat i agendes 21 locals. I, en aquests espais, prioritzar les entitats inscrites al Registre d'Entitats de Medi Ambient i Sostenibilitat vinculades a aquell territori.	

Accions

1	Identificar i promoure, amb la implicació dels òrgans supramunicipals, el grau de presència del TSAcat a l'àmbit local
2	Definir, amb l'Oficina de Participació Ciutadana, un model per a l'impuls de la participació del sector ambiental en l'àmbit local
3	Potenciar la creació d'espais de diàleg entre les associacions municipalistes i les entitats

Mesura 30	Incrementar les relacions entre el TSAcat i el Parlament de Catalunya	L10
Descripció	Identificar i implantar mecanismes de relació entre el Parlament de Catalunya i les entitats per augmentar la incidència i les visions sostenibilistes en l'elaboració de la normativa legislativa. En aquest sentit, treballar perquè es creïn espais estables de relació –com un intergrup o una comissió de treball, per exemple– on es puguin debatre temes prioritaris per al sector o, també, impulsar i facilitar la compareixença de les entitats.	

Accions

1	Identificar i impulsar la creació d'espais estables de relació amb el Parlament (intergrup o comissió de treball) sobre un aspecte que es consideri prioritari d'acord amb les entitats
2	Impulsar i facilitar la compareixença d'entitats per temàtiques i tràmits legislatius d'interès del sector

Mesura 31	Garantir la difusió de la informació ambiental a les entitats	L10
Descripció	Difondre activament a tots els departaments de l'Administració de la Generalitat i als ens locals el Conveni d'Aarhus i la Llei d'accés a la informació ambiental per potenciar l'accés a una informació de qualitat que afavoreixi la participació.	

Accions

1	Organitzar accions informatives i formatives sobre la Llei d'accés a la informació ambiental adreçades a l'Administració de la Generalitat i a l'Administració local
2	Crear el portal de medi ambient de la Generalitat de Catalunya

Línia d'actuació 11

Promoure la presència i el reconeixement social de les entitats i del propi TSAcat

Millorar i promoure la comunicació externa de les entitats i del propi sector.

Mesura 32	Disposar d'una "marca" que identifiqui el sector	L11
Descripció	Promoure que el sector creï una "marca" pròpia que identifiqui les accions de comunicació del sector, en conjunt, i que les entitats incorporin a les seves accions de comunicació.	
Mesures relacionades		M.23

Accions

1	Suport al sector perquè creï la seva marca i l'apliqui a elements bàsics de comunicació
2	Promoure'n l'ús entre les entitats

Mesura 33	Realitzar i promoure accions i campanyes per donar a conèixer i reconèixer la tasca social que realitza el sector	L11
Descripció	Realitzar i promoure accions de comunicació que donin a conèixer el treball que duu a terme el sector quant a la millora del medi (bé social), posin de manifest l'impacte social de l'acció de tot el sector o el d'un àmbit concret d'actuació, el facin visible i n'afavoreixin el reconeixement social. I promoure la presència d'aquestes campanyes del sector en les eines de comunicació de la Generalitat de Catalunya i l'Administració local.	
Mesures relacionades		M.4 / M.6 / M.8 / M.10 / M.21 / M.23 / M.25

Accions

1	Realitzar campanyes específiques d'interès general per al sector (divulgació de la plataforma virtual del sector, campanya 0,7 %...)
2	Donar suport a la realització de campanyes sectorials promogudes des d'entitats de segon nivell
3	Fer accions que afavoreixin el reconeixement públic de les entitats
4	Promoure la difusió del TSAcat a través dels mitjans de comunicació
5	Identificar instruments públics de comunicació que poden ser útils per difondre campanyes del sector
6	Promoure la incorporació d'articles sobre les entitats i els seus projectes en les revistes/butlletins que elaboren els diferents departaments i empreses públiques (tant a les de caire intern com extern)
7	Promoure la incorporació del sector en punts d'informació d'edificis públics i en els elements de comunicació ciutadana de què disposen els departaments
8	Integrar el sector en les campanyes de comunicació que realitza el Departament amb l'Ambibús

Mesura 34	Donar suport a l'organització de fires d'entitats	L11
Descripció	Col·laborar amb el sector perquè, periòdicament, s'organitzi una fira d'entitats que afavoreixi la presència social del sector i, alhora, promoure la participació de les entitats en fires que puguin ser del seu interès. Aquestes actuacions es vincularien amb la "marca" i, si s'escau, s'integrarien en les campanyes de difusió del sector.	
Mesures relacionades		M.22

Accions

1	Identificar espais i moments per a l'organització d'una fira d'entitats
2	Donar suport a la realització de la fira d'entitats
3	Identificar, dins el calendari anual de fires del Departament, fires on el sector està interessat a participar i valorar la viabilitat de facilitar-hi la presència de les entitats

Línia d'actuació 12

Enfortir les relacions entre les entitats i la resta de la societat

Afavorir la construcció d'un model relacional més fort entre les entitats i els agents i actors socials potenciant-ne el treball col·laboratiu mutu.

Mesura 35	Potenciar espais de relació entre empreses i entitats	L12
Descripció	Desenvolupar i consolidar espais i mecanismes de relació amb les empreses que facilitin el coneixement mutu i l'aproximació (establir ponts de relació); i que permetin, en el marc de la responsabilitat social, que empreses i entitats es reconeguin com a actors socials rellevants per establir relacions estratègiques i crear aliances per al canvi social i per construir projectes compartits de millora del medi.	
Mesures relacionades		M.15

Accions

1	Estudiar i donar a conèixer com es pot vincular el sector empresarial al Pla
2	Identificar els espais i mecanismes més eficients per afavorir aquesta relació
3	Impulsar la presència del sector en espais i eines de comunicació del sector empresarial
4	Impulsar el voluntariat des de les empreses i les associacions professionals
5	Promoure el treball conjunt empresa/entitat potenciant la Responsabilitat Social de les Empreses i en el marc del Pla RSGencat
6	Impuls a la presència del sector empresarial a les trobades més rellevants del sector

Mesura 36	Potenciar espais de relació entre universitats i entitats	L12
Descripció	Desenvolupar i consolidar uns espais i mecanismes de relació amb les universitats que facilitin el coneixement mutu i l'aproximació (establir ponts de relació), permetin crear aliances per al canvi social i estimulin la participació del joves al si de les entitats i l'acció social de millora del medi a través dels projectes d'aquestes, tot promovent l'aprenentatge servei.	
Mesures relacionades		M.42

Accions

1	Estudiar i donar a conèixer com les universitats es poden vincular al Pla
2	Identificació d'espais i instruments que facilitin la presència del sector a les universitats
3	Promoure la participació del TSAcat en els òrgans que dinamitzen els plans de sostenibilitat ambiental de les universitats
4	Promoure el voluntariat en l'àmbit universitari
5	Afavorir la recerca aplicada als projectes de les entitats i les pràctiques de grau i postgrau a entitats ambientals
6	Impulsar que la implicació en determinats projectes de les entitats comporti l'obtenció de crèdits ECTS

Mesura 37	Afavorir el treball col·laboratiu entre centres educatius i entitats	L12
Descripció	Desenvolupar i consolidar, en el marc del Programa escoles verdes i de la Xarxa d'escoles per a la sostenibilitat de Catalunya, uns espais i mecanismes de relació amb els centres educatius que permetin crear aliances per al canvi social i que afavoreixin la realització de projectes compartits escoles/entitats de millora del medi, especialment el proper a l'entorn dels centres.	

Accions

1	Afavorir la implicació del TSAcat en esdeveniments del PEV i de la XESC
2	Incloure en el Butlletí d'escoles verdes un espai de relació amb les entitats
3	Promoure la realització d'actuacions per donar a conèixer els projectes de les entitats (tallers, jornades...)
4	Promoure la col·laboració escola/entitat en el marc de l'aprenentatge servei

Mesura 38	Potenciar espais de relació amb el conjunt del tercer sector	L12
Descripció	Disposar d'una estratègia de treball per desenvolupar i consolidar uns espais i mecanismes de relació amb les entitats dels altres àmbits del tercer sector, que permetin crear sinèrgies entre entitats amb missions ben diverses, però que, a través de la col·laboració, poden maximitzar el seu impacte individual, és a dir, potenciar les aliances estratègiques per al canvi social.	
Mesures relacionades		M.4 / M.9

Accions

1	Identificació d'esdeveniments claus del tercer sector, general i específic, on sigui interessant la presència del TSAcat
2	Facilitar la presència en esdeveniments d'altres àmbits del tercer sector
3	Fomentar el voluntariat ambiental amb la implicació d'entitats d'altres àmbits del tercer sector (gent gran, joves...)
4	Fomentar la participació del TSAcat al Consell Assessor de l'Observatori del Tercer Sector

Àmbit 4. Medi

Línia d'actuació 13

Millorar la qualitat i incidència dels projectes que es desenvolupen

Millora de la qualitat i l'impacte de les actuacions del sector i de la seva contribució a les polítiques ambientals en general.

Mesura 39	Identificar bones pràctiques i posar a disposició de les entitats instruments que els permetin aplicar criteris de qualitat en els projectes	L13
Descripció	Establir mecanismes objectius de valoració dels projectes que en garanteixin la qualitat (estàndards de qualitat).	
Mesures relacionades		M.2 / M.15

Accions

1	Crear una comissió d'experts que estableixi criteris de qualitat en els projectes
2	Elaborar manuals de formulació, seguiment i avaluació de projectes i rendició de comptes

Mesura 40	Donar suport a les entitats en la construcció de projectes compartits	L13
Descripció	Identificar projectes que les entitats preveuen iniciar o que es troben en execució, promoure espais que afavoreixin el seu coneixement per les entitats i, per tant, una millor coordinació de les intervencions i la construcció de projectes amb un impacte més gran.	
Mesures relacionades		M.2 / M.23

Accions

1	Crear espais d'intercanvi presencials i virtuals per cercar col·laboradors
2	Incorporar com a criteri de valoració dels ajuts la realització de projectes compartits

Línia d'actuació 14

Promoure projectes model, innovadors i aplicables a contextos diversos per a la millora de l'entorn

Potenciar projectes, campanyes i activitats de millora ambiental que esdevinguin referents.

Mesura 41	Prioritzar i divulgar projectes amb impacte aplicables a contextos diversos	L14
Descripció	Potenciar el coneixement d'aquells projectes que comporten un alt benefici ambiental i que poden ser aplicables amb èxit a d'altres territoris; així com, dels que promouen una intervenció integrada en el medi, amb la participació del major nombre possible d'actors socials.	
Mesures relacionades		M.2 / M.15 / M.22 / M.23

Accions

1	Crear un aparador virtual de projectes emblemàtics potencialment aplicables a contextos diversos
2	Organitzar jornades d'intercanvi

LÍNIES D'ACTUACIÓ TRANSVERSALS A TOTS ELS ÀMBITS

Línia d'actuació 15

Promoure un programa R+ D + I

Impulsar actuacions de recerca, desenvolupament i innovació del sector que reverteixin en la millora continuada del Pla –i, per tant, del propi sector– i que permetin identificar estratègies de futur.

Mesura 42	Establir línies de col·laboració entre entitats, universitats i centres de recerca	L15
Descripció	Cercar i dur a terme estudis de recerca aplicada per a les entitats. Vincular projectes de recerca acadèmica a les entitats.	
Mesures relacionades		M.2 / M.36

Accions

1	Definir prioritats de R+D+I
2	Impulsar projectes prioritaris com, per exemple, "Identificar la contribució de les entitats ambientals a les polítiques ambientals públiques"

Mesura 43	Identificar projectes d'innovació socioambiental	L15
Descripció	Identificar projectes innovadors per potenciar-ne el desenvolupament amb l'objectiu de trobar sinèrgies i desenvolupar actuacions que enforteixin les entitats del TSAcat. Caldria identificar les oportunitats econòmiques, ja que un dels objectius seria generar projectes d'empreses d'innovació socioambiental.	
Mesures relacionades		M.2

Accions

1	Organitzar trobades d'intercanvi
2	Identificar projectes a dur a terme

Línia d'actuació 16

Impulsar l'ús de les TIC a les entitats

Potenciar la implantació de les TIC, tenint en compte que incideixen en moltes de les àrees de treball de les entitats i que poden tenir implicació en la seva estratègia individual i en la del TSAcat com a col·lectiu.

Mesura 44	Oferir formació de caràcter estratègic sobre TIC als responsables de les entitats i de caràcter operatiu als tècnics de les entitats	L16
Descripció	Oferir cursos de formació de caràcter estratègic adreçats al personal directiu i gestor de les entitats.	
Mesures relacionades		M.1

Accions

1	Vegeu les accions de la M.1
----------	-----------------------------

Mesura 45	Disposar d'espais per intercanviar experiències sobre TIC	L16
Descripció	Afavorir la creació d'espais on poder debatre i intercanviar experiències sobre l'ús de les TIC a les entitats.	
Mesures relacionades		M.23

Accions

1	Impulsar espais de debat virtual
2	Organitzar jornades de presentació de Bones pràctiques

Mesura 46	Promoure el desenvolupament i l'ús col·lectiu d'eines TIC	L16
Descripció	Posar a disposició del sector eines TIC de programari lliure que les entitats puguin adaptar a la seva pròpia casuística.	
Mesures relacionades		M.8 / M.20

Accions

1	Potenciar l'ús d'eines de gestió de la base social (ex. CRM)
2	Potenciar l'ús d'eines de gestió organitzativa economicofinancera (ex. ERP)
3	Potenciar l'ús d'eines de gestió del voluntariat
4	Promoure una plataforma de gestió integral adaptada a les entitats

A continuació, s'esmenten les mesures del Pla que utilitzen les TIC com a mitjà per dur-les a terme:

Línia	Mesures amb TIC	
L1	1	Elaborar un programa de formació
	2	Millorar l'accessibilitat i l'intercanvi de coneixement
L2	5	Elaborar un directori de professionals i experts del tercer sector ambiental
L3	7	Identificar Bones Pràctiques sobre participació i voluntariat, fer-ne difusió a les entitats i facilitar instruments de millora de la qualitat democràtica
L4	11	Millorar les convocatòries públiques de subvencions
	12	Facilitar l'accés al finançament públic
L5	16	Incentivar l'ús d'estratègies innovadores de captació de fons per les entitats
L6	18	Millorar el Registre d'Entitats de Medi Ambient i Sostenibilitat
L8	23	Promoure la creació d'una plataforma virtual del sector i desenvolupar l'espai d'entitats del web institucional
L9	25	Promoure la rendició de comptes i la transparència
L10	27	Impulsar la presència del TSAcat als òrgans consultius i als espais i processos de participació de la Generalitat de Catalunya
	28	Crear canals de diàleg entre el Departament de Territori i Sostenibilitat i les entitats del TSAcat
	31	Garantir la difusió de la informació ambiental a les entitats
L11	33	Realitzar i promoure accions i campanyes per donar a conèixer i reconèixer la tasca social que realitza el sector

Mesures prioritzades

En el quadre següent es mostren, a mode de resum, les 14 mesures prioritzades del Pla:

Línia	Mesures prioritzades	
L1	1	Elaborar un programa de formació
	3	Promoure la capacitat tècnica per elaborar projectes europeus
L4	10	Treballar perquè les entitats ambientals catalanes puguin participar dels fons del 0,7% de l'IRPF
L5	15	Promoure i realitzar accions d'apropament al sector econòmic i financer per impulsar projectes rellevants
L6	18	Millorar el Registre d'Entitats de Medi Ambient i Sostenibilitat
	19	Dur a terme de manera periòdica estudis de caracterització del sector i difondre'n els resultats
L7	20	Definir un model de suport estratègic a les entitats
L8	23	Promoure la creació d'una plataforma virtual del sector i desenvolupar l'espai d'entitats del web institucional
L10	27	Impulsar la presència del TSAcat als òrgans consultius i als espais i processos de participació de la Generalitat de Catalunya
L11	33	Realitzar i promoure accions i campanyes per donar a conèixer i reconèixer la tasca social que realitza el sector
L12	35	Potenciar espais de relació entre empreses i entitats
L14	41	Prioritzar i divulgar projectes amb impacte aplicables a contextos diversos
L15	43	Identificar projectes d'innovació socioambiental
L16	45	Disposar d'espais per intercanviar experiències sobre TIC

6. Seguiment i avaluació

El Pla de suport al tercer sector ambiental (2011-2014) és un pla impulsat per la Direcció General de Polítiques Ambientals del Departament de Territori i Sostenibilitat. L'execució, seguiment i avaluació d'aquest Pla correspon a la Secció d'Entitats Ambientals i Participació, creada en la reestructuració del Departament de Territori i Sostenibilitat (Decret 342/2011, de 17 de maig), una de les funcions de la qual és: "Dissenyar i executar plans i programes que promoguin l'enfortiment de l'associacionisme i el voluntariat ambiental i el seu reconeixement social i, alhora, afavoreixin el treball col·laboratiu amb la resta d'actors socials i la seva coresponsabilitat en l'assoliment dels reptes ambientals de Catalunya".

El seguiment i l'avaluació que es du a terme des de les unitats centrals del Departament es complementa amb la tasca que realitzen des del territori els diferents serveis territorials.

El Pla integra diversos òrgans i eines de seguiment i avaluació, alguns dels quals s'han establert durant el procés de participació per a l'elaboració d'aquest Pla. L'eina bàsica per al seguiment de l'estat d'execució del Pla són els plans d'acció anuals, on es concreta el conjunt d'accions que es porten a terme i els indicadors d'acció que permeten avaluar-ne el grau d'execució. El balanç anual es recull en una memòria que es difon a través del web del Departament.

Els òrgans de seguiment del Pla són:

- La *Comissió de seguiment*, creada per al seguiment de l'elaboració del Pla (descrita a l'apartat tercer), esdevé un espai permanent. Col·labora en el desplegament del Pla i avalua el grau d'implantació de les diferents mesures i les accions concretades en els plans d'acció anuals.
- La *Comissió Interdepartamental* de seguiment del Pla Nacional d'Associacionisme i Voluntariat, dependent del Departament de Benestar Social i Família, és l'òrgan de coordinació entre departaments on cercar, especialment, sinèrgies per desenvolupar les mesures i accions que necessiten la implicació de diferents departaments de la Generalitat de Catalunya.
- La *Mesa Local*, amb representants dels diferents ens locals per fer el seguiment de l'aplicació del Pla en l'àmbit local.

Complementàriament, s'organitzen unes jornades, de caràcter biennal, obertes a la participació de tots els actors implicats i interessats, on s'analitza l'estat d'execució del Pla, la viabilitat i efectivitat de les mesures i accions establertes i es valora la prioritització realitzada.

L'eina principal de difusió i seguiment del Pla és el web del Departament i, per aquest motiu, es potencia l'espai web creat a l'inici del procés d'elaboració del Pla, així com l'ús de les xarxes socials.

Annex

Fases del procés de participació per a l'elaboració del Pla de suport al tercer sector ambiental

Fase 0. Redacció del document base per al debat

En aquesta primera fase s'elabora la proposta de document base del debat, document que recull els reptes, els àmbits i una proposta de línies d'actuació del Pla.

Paral·lelament, tenen lloc reunions bilaterals amb entitats ambientals que són referents al territori i altres actors relacionats, amb l'objectiu de presentar el procés de participació per a elaborar el Pla i recollir les primeres aportacions.

Es publica una pàgina web específica del procés, que s'ha anat actualitzant amb tota la informació i documentació relacionada i que ha permès fer un seguiment de tot el procés de participació per a la redacció del Pla (www.gencat.cat/mediamb/tsa). Complementàriament, s'obre un correu electrònic específic de contacte: entitats.ambientals.tes@gencat.cat. Per tal de fer-ne difusió a través de les xarxes socials, s'utilitza la plataforma twitter (@mediambientcat) i les etiquetes: #TSAC i #entitatsambientals.

Fase 1. Inici del procés

El procés s'inicia el 31 de març de 2011 a Barcelona, amb la constitució de la Comissió de Seguiment del procés i la sessió inaugural.

La *Comissió de Seguiment* del procés és un espai de participació de caràcter temporal creat *ad hoc*, per desenvolupar les funcions següents:

- Fer el seguiment del procés de participació i d'elaboració del Pla.
- Col·laborar activament en la difusió del procés.
- Fer propostes, des de la intersectorialitat, en relació amb els continguts del Pla.

La *Comissió* està integrada per 17 representants d'entitats i organitzacions del tercer sector ambiental de Catalunya, ens locals, entitats empresarials, àmbit acadèmic i sector financer:

Entitats ambientals	Associació Barnamil
	Associació Hàbitats
	Associació per a la Promoció del Transport Públic
	Associació per la Defensa i Estudi de la Natura, ADENC
	Federació Ecologistes de Catalunya
	Fundació Terra
	Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural, DEPANA
	Obrador del Tercer Sector Ambiental de Catalunya
	Societat Catalana d'Educació Ambiental
	Xarxa de Custòdia del Territori
	Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya

Ens locals	Federació de Municipis de Catalunya
	Associació Catalana de Municipis
Universitats	Institut de Sostenibilitat (Universitat Politècnica de Catalunya)
Entitats empresarials	CECOT
	Club EMAS
Entitat financera	Fundació "La Caixa"

La sessió *inaugural* té lloc a la sala d'actes de la Secretaria de Medi Ambient i Sostenibilitat. La sessió es dirigeix a les entitats del tercer sector ambiental i a d'altres actors socials vinculats.

La inauguració de l'acte és a càrrec del Sr. Josep Enric Llebot, secretari de Medi Ambient i Sostenibilitat del Departament de Territori i Sostenibilitat, i de la Sra. Violant Cervera, directora general d'Acció Cívica i Comunitària del Departament de Benestar Social i Família.

La directora general de Polítiques Ambientals, Sra. Marta Subirà, presenta el procés de participació per a l'elaboració del Pla i el document base per al debat. En aquest acte es presenten, també, els resultats de l'estudi "Diagnosi del tercer sector ambiental de Catalunya", elaborat el 2010.

La sessió compta amb 130 participants, que representen a 105 entitats i organitzacions de la societat catalana.

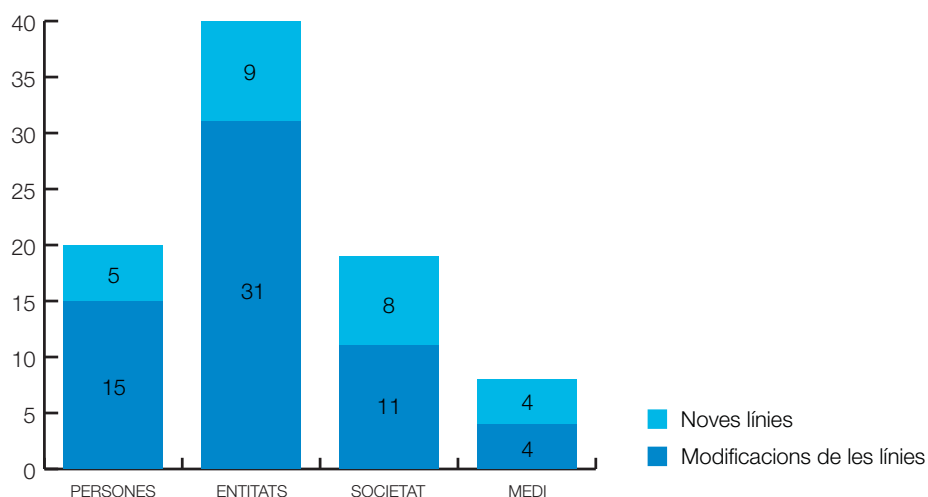
Fase 2. Propostes de línies d'actuació

Aquesta fase té com a objectiu recollir esmenes i aportacions a la proposta de línies d'actuació presentada, valorar-les i tancar el document base del debat de les sessions de treball. En aquest sentit, es compta amb els espais següents:

Del 31 de març a l'11 d'abril de 2011 s'obre un *formulari en línia* a l'apartat web del procés, per tal que entitats, organitzacions i ciutadania puguin fer arribar les seves esmenes i observacions en relació amb les línies d'actuació presentades, així com noves propostes de línies d'actuació. Un cop finalitzat aquest termini, se sistematitzen totes les propostes rebudes en un document que es difon a través del web. Totes les aportacions recollides són valorades i, si s'escau, incorporades en el document del Pla. Per tal que els participants puguin veure l'impacte de les seves propostes, s'elabora un document de retorn, on s'especifica el grau d'acceptació de cadascuna de les propostes presentades.

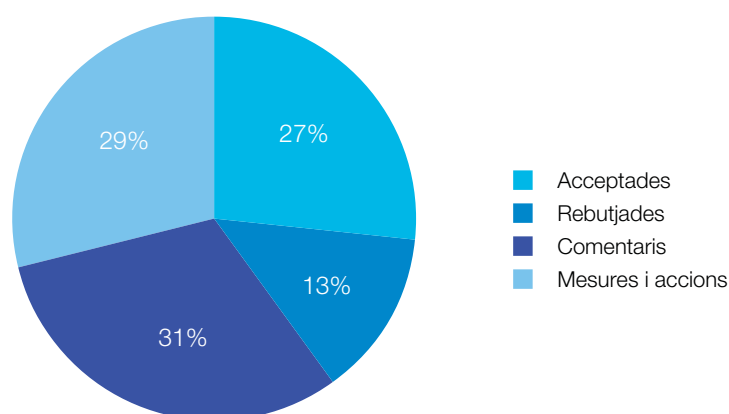
En total, a través del qüestionari, es recullen 90 propostes provinents d'11 persones que representen 8 entitats. D'aquestes propostes, 24 (27%) són acceptades o acceptades parcialment i 12 (13%) són rebutjades (3 d'aquestes es troben fora dels àmbits d'actuació del Pla). Es considera que, per la seva concreció i detall, les altres 54 propostes (60%) no són pròpiament propostes de línies d'actuació, sinó propostes de mesures o accions. En concret, 26 d'aquestes aportacions s'han incorporat directament com a propostes de mesures i valorat en la següent fase del procés, i les 28 restants s'han considerat en la redacció de les mesures, atès que tenien un plantejament bàsicament conceptual.

Propostes segons tipologia i àmbit d'actuació

ÀMBITS	Modificacions línies	Noves línies	Total
Persones	15	5	20
Entitats	31	9	40
Societat	11	8	19
Medi	4	4	8
TOTAL	61	26	87

Retorn de les propostes de línies d'actuació

Reunió de la *Comissió de Seguiment* (13 d'abril de 2011). En aquesta sessió es presenten i es debaten les propostes que s'han rebut mitjançant el formulari en línia i se n'hi tracten de noves proposades pels propis representants de la Comissió.

Posteriorment, totes les aportacions realitzades es valoren i es tanca el document base per al debat amb les noves línies d'actuació. Aquest document és accessible al web a partir del 15 d'abril de 2011.

Fase 3. Propostes de mesures i accions

L'objectiu d'aquesta fase és recollir, per a cadascuna de les línies d'actuació del Pla, propostes de mesures i accions que es podrien desenvolupar. Amb aquesta finalitat, s'obre un formulari en línia específic i s'organitzen dues sessions de debat:

Formulari en línia de mesures i accions. Del 15 abril al 16 de maig de 2011, s'obre aquest formulari al web del procés per tal que qualsevol entitat, organització interessada o ciutadà o ciutadana pugui enviar les seves propostes.

Totes les propostes rebudes són recollides i sistematitzades en un document que es publica al web del procés.

En total, es recullen 86 propostes provinents de 14 persones que representen 13 entitats diferents.

Sessions de debat. A l'Hotel d'Entitats la Pau de Barcelona, s'organitzen dues sessions adreçades específicament a les entitats ambientals i a d'altres organitzacions vinculades. En cada una de les sessions es debaten les mesures i accions vinculades a determinades línies d'actuació del Pla:

- 2 de maig: línies d'actuació dels àmbits persones i entitats (excepte les línies de finançament). Hi participen 33 persones de 27 entitats i organitzacions. S'hi recullen 35 propostes.
- 11 de maig: línies d'actuació dels àmbits societat, medi i les línies de finançament. Hi participen 42 persones de 37 entitats. Es presenten i debaten 50 propostes.

A cada sessió es presenta la proposta de línies d'actuació definitiva i, a continuació, es formen grups de treball, moderats per un dinamitzador, per debatre i proposar mesures i accions en relació amb cada una d'aquestes línies. En darrer lloc, es realitza una posada en comú.

Posteriorment s'elabora un document amb els resultats dels grups de treball, en el qual es recullen totes les propostes presentades i sotmeses a debat. Aquest document es publica al web del procés.

En total, les sessions compten amb 58 participants, que representen 45 entitats¹ diferents i s'hi recullen 85 propostes.

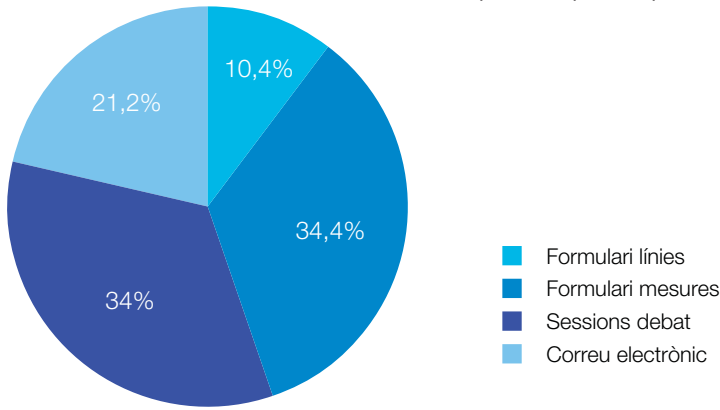
Les propostes de mesures i accions recollides en les sessions de debat i a través del formulari en línia són sistematitzades i agrupades segons línies d'actuació en un únic document, que també es fa públic a través del web.

En total, es recullen 250 propostes de mesures i accions que cal tenir en compte en la redacció del Pla. Aquesta xifra comprèn les propostes recollides:

- A les sessions de debat
- A través del formulari de propostes en línia de mesures i accions
- Al formulari en línia de línies d'actuació que s'han considerat mesures o accions
- Les rebudes per correu electrònic un cop finalitzat el termini del formulari.

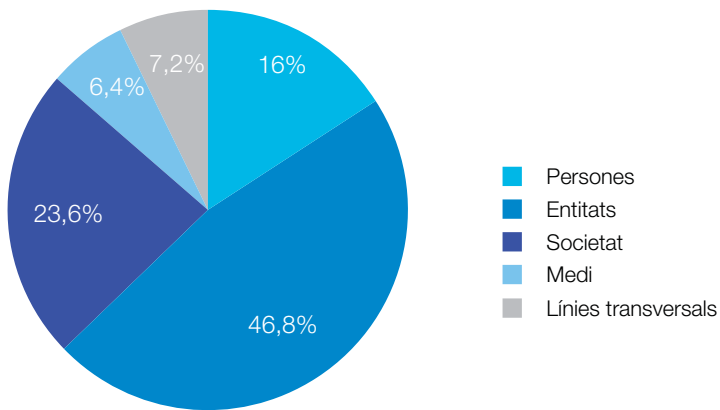
¹ Aquestes xifres no són les sumes dels assistents i entitats de les dues sessions, atès que hi va haver participants que van assistir a les dues sessions.

Propostes per espais de participació

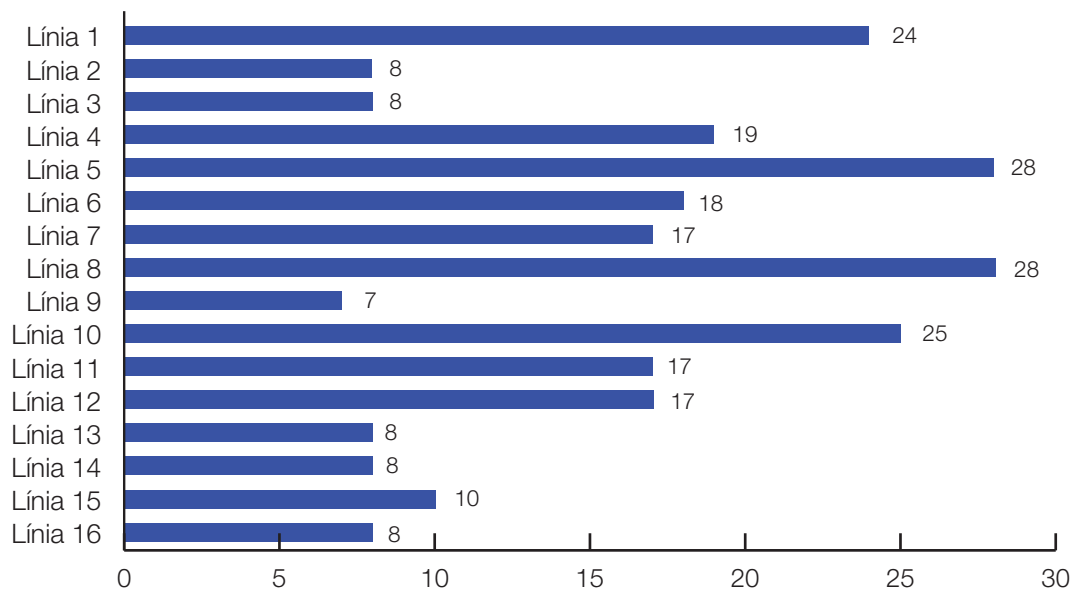
ESPACI	Nre. propostes
Formulari línies	26
Formulari mesures	86
Sessions de debat	85
Correu electrònic	53
TOTAL	250

Propostes per àmbits de participació

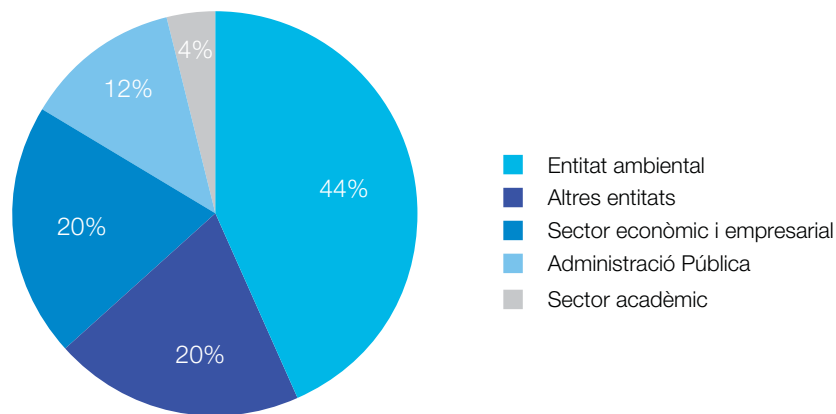

ÀMBITS	Nre. propostes
Persones	40
Entitats	117
Societat	59
Medi	16
Línies transversals	18
TOTAL	250

Nombre de propostes per línies d'actuació

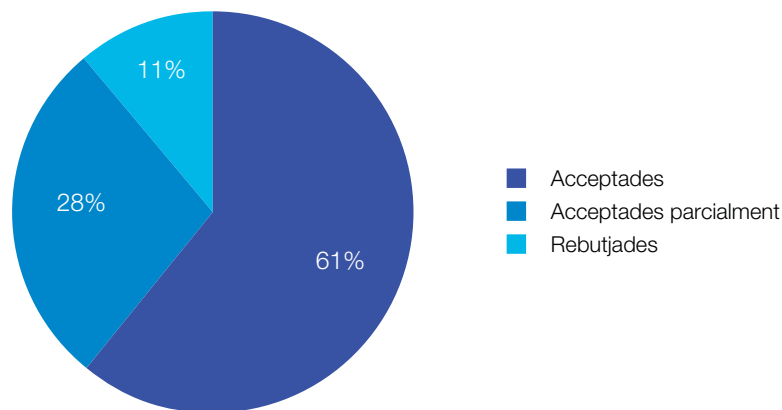
D'altra banda, els col·lectius participants s'han distribuït de la manera següent:

Fase 4. Redacció del Pla

En aquesta fase es redacta el document de retorn, així com el document del Pla. En el document de retorn es mostra el grau d'acceptació de les propostes recollides en la redacció del Pla. Concretament, de les 250 propostes de mesures i accions rebudes, se n'han acceptat 154 i 69 s'han acceptat parcialment. Per tant, gairebé el 90% de les propostes s'han integrat al Pla. Les 27 propostes restants s'han rebutjat.

Retorn de les mesures proposades

Paral·lelament a la redacció, es convoquen dues reunions de la Comissió de Seguiment, en les quals es presenta una primera proposta de mesures i accions del Pla per tal que els membres de la Comissió en puguin debatre el contingut i formular esmenes i noves propostes. A la segona reunió, a més, s'hi prioritzen les mesures proposades.

Fase 5. Presentació pública del Pla

El 12 de juliol de 2011, en un acte públic al Palau de la Generalitat, es presenten els resultats del procés de participació, el document de retorn i el Pla de suport al tercer sector ambiental de Catalunya (2011 - 2014). L'acte és presidit per l'Hble. Sr. Lluís Recoder, conseller de Territori i Sostenibilitat.

L'acte compta amb una ponència de l'Observatori del Tercer Sector Social "La importància del tercer sector en la cohesió social i l'emprenedoria" i la participació de representants del sector empresarial, financer, de les administracions locals i del tercer sector.

En total hi van assistir 135 persones, que representaven 89 entitats i organitzacions.

Les dades de participació

A continuació, s'indiquen de manera esquemàtica totes les dades generals de la participació en els diversos espais del procés de participació del Pla de suport al tercer sector ambiental de Catalunya 2011 -2014.

SESSIONS I ESPAIS DE PARTICIPACIÓ	PARTICIPANTS	ENTITATS	PROPOSTES REBUDES
Sessió inaugural	130	105	--
Formulari en línia: propostes línies actuació	11	8	90 ²
Formulari en línia: propostes mesures i accions	14	13	86
Correu electrònic	3	3	53
Sessions de debat	58	45	85
Sessió de presentació pública del Pla	135	89	--
TOTAL	250³	161	314

² D'aquestes propostes, per la seva especificitat, 26 són considerades propostes de mesures i accions i valorades en la fase del procés corresponent.

³ Es detalla el nombre total de participants i entitats diferents i, per tant, aquesta xifra no és igual a la suma de les dades parcials a cada espai, ja que un participant o entitat ha pogut assistir a més d'un espai.

Entitats participants en el procés

A continuació es detallen totes les entitats i organitzacions que han participat en alguna sessió o espai de participació d'aquest procés.

2n Congrés d'Associacions de BCN	Associació La Forest
AccióNatura	Associació Mediambiental Grodema
ACECMA	Associació Ornitològica Baixa Segarra
Acitre	Associació per la Defensa i l'Estudi de la Natura (ADENC)
Agbar	Associació per a la Promoció de l'Energia Solar Barnamil
Agència Catalana de l'Aigua (ACA)	Associació per a la Promoció del Transport Públic (PTP)
Agència Catalana de Notícies	Associació per al Desenvolupament de la Casa Bioclimàtica
Ajuntament Cerdanyola del Vallès	Associació Rasol
Ajuntament Corbera de Llobregat	ATISAE
Ajuntament de Sallent	Aula de Natura Cortariu-Cadí
Ajuntament del Masnou	Banc dels Aliments
Ajuntament Sant Cugat del Vallès	Bicicleta Club de Catalunya (BACC)
Ajuntament Santa Perpètua de Mogoda	BioEconomic
Ajuntament d'Avià	Biòlegs Glocals
Ajuntament de Setcases	Casal Taulat Can Saladrigas
Agrupació Agents Forestals Catalunya CCOO	CC El Coll - La Bruguera
AlterCompany	CECI Centre d'Estudis Comarcal Igualada
AMBIENS, Gestió de Recursos Ambientals, S.L	CECOT
ANDA Associació Naturalista d'Abrera	Centre d'Activitat Regional per a la Producció Neta (CAR/PN)
ANT - Associació Naturalista Torrellenca	Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà
APROMA Associació Interdisciplinar de Professionals del Medi Ambient	Centre Estudis Comarcals Igualada (CECI)
ARC Mediació Ambiental	Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius, Ecologistes de Catalunya (CEPA – EdC)
ARDA Gestió i Estudis Ambientals	Centre Mediterrani EUCC
Asociación Crecer Latinoamérica	Centre per a la Sostenibilitat Territorial
Associació Catalana Cases de Colònies	CIMALSA
Associació Catalana de Lleure Formatiu	Club EMAS
Associació Catalana de Municipis	Col·legi d'Ambientòlegs de Catalunya (COAMB)
Associació de Naturalistes de Girona	Col·legi d'Enginyers Tècnics Agrícoles i Pèrits Agrícoles de Catalunya
Associació de Serveis Energètics Bàsics Autònoms (SEBA)	Confederació d'Associacions de Veïns de Catalunya (CONFAVC)
Associació de Veïns Dalt La Vila	Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS)
Associació d'Espeleologia Tarragona	
Associació Fotoperiodisme Ecosocial GEA	
Associació Geoaxioma	
Associació Hàbitats	
Associació Institut Català d'Ornitologia	

ConSORCI El Far	Fundació World Nature
ConSORCI Forestal (La Casa del Bosc)	Futur Just Empresa d'Inserció, SL
Cooperativa Trèvol	Grup de Defensa del Ter
DEP Institut	Grup de Recerca en Cooperació i Desenvolupament Humà (GRECDH-UPC)
Dept. d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya	Grup d'Estudis i Protecció dels Ecosistemes Catalans, Ecologistes de Catalunya (GEPEC- EdC)
Dept. de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya	Grup Científics i Tècnics per a un Futur No Nuclear
Direcció General de Qualitat Ambiental de la Generalitat de Catalunya	IBA Delta del Llobregat
DRALA Gestió Apreciativa	Imat- Centre Tecnològic de la Construcció
ECOGESA XXI	Insamak, SL
Ecologistes en Acció de Catalunya	Institut de Recerca de la Informació i Formació
Ecoserveis	Institut de Sostenibilitat (UPC)
Eco-Union	Institut Geològic de Catalunya
ELISAVA, Escola Superior de Disseny i Enginyeria de Barcelona	Institut de Tecnologia de la Construcció de Catalunya (ITeC)
Escola de Natura del Corredor	Institut Jane Goodall
Espai de Promoció del Voluntariat Ambiental a Catalunya	Institut Mercè Rodoreda
Espiral Entitat de Serveis	Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu
Factoria de Sostenibilitat, Observatori de Sostenibilitat Comarques Gironines	Institutions and Public Affairs AlterCompany
Federació d'Ecologistes de Catalunya	Interlands
Federació de Municipis de Catalunya	IPCENA
Fedeurendas Federación Barcelona	La Vola
Formació i Treball, empresa d'inserció	L'Economic
Fundació "La Caixa"	Les Guillerries, Associació de Promoció i Educació Mediambiental
Fundació Catalunya Caixa - Àrea Territori i Medi Ambient	Litoral Consult
Fundació Catalana de l'Esplai	Lliga per la Defensa del Patrimoni Natural (DEPANA)
Fundació Creafutur	Màster en Intervenció i Gestió Ambiental
Fundació del Món Rural	Mediterranean Eco-operation Program (MEP)
Fundació Emys	Minyons Escoltes i Guies de Catalunya
Fundació Fòrum Ambiental	Missatgers Trèvol, SCCL
Fundació Futur	Natural Step
Fundació Monjos Budistes	Obrador del Tercer Sector Ambiental (o3sac)
Fundació Natura (Acciónatura)	Observatori del Tercer Sector
Fundació Pere Tarrés	Organització Univerd (OU)
Fundació Privada Mar	Parc de les Olors
Fundació Privada Sigea	Plataforma Gatera
Fundació Terra	Plataforma Salvem la Platja Llarga de Tarragona
	Projecte Boscos de Muntanya / Bergwaldprojekt
	Projecte Ninam

Recibaix Empresa d'Inserció

Roba Amiga, SCCL

Sector de Convergència-CIU

Servei de Promoció de l'Associacionisme i el Voluntariat

Societat Catalana Educació Ambiental (SCEA)

TABASA - Túnel del cadí

Tasca

Taula del Tercer Sector Social de Catalunya

TecnolONGia.org

Terraneta 6000, S.L.

Turó Solidari de Cerdanyola del Vallès

Unescocat

Únete al Planeta

Universitat Autònoma de Barcelona

Universitat de Barcelona

Universitat de Lleida

Universitat Internacional de Catalunya

Valores & Márketing

Vanapedal

WWF MEDITERRANEAN

X3 Estudis Ambientals

Xarxa de Custòdia del Territori (XCT)

Xarxa de Recerca en Educació per a la Sostenibilitat

Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya (XVAC)

www.gencat.cat/mediamb/tsa
entitats.ambientals.tes@gencat.cat

 @mediambientcat
#TSAC #entitatsambientals

Generalitat de Catalunya
**Departament de Territori
i Sostenibilitat**